

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za prejemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi
po tarifu.

Pozdravljeni, poljski bratje!

Danes ima naš narod redko priliko, da pozdravi v svoji sredi izredno drage goste z daljnega slovanskega severa. Med nas prihajajo predstavniki vitezkega poljskega naroda, sinovi onega ju-niškega naroda, ki je skozi viharje ce-ljnih vekov ohranil slovanstvu širne po-ljane med Odro, Vislo in Pripetom, kjer je tekla zibelka pradedom vseh Slova-nov. Sinovi poljskega naroda nam pri-našajo tedaj pozdrave iz naše prvotne domovine, odkoder so se naši davni predniki napotili na jug, da si poiščejo in osvoje novih pokrajin za svoja seli-šča. Odkar smo se ločili, je moral žilavti poljski narod odbiti marsikak sovražen napad in je v večnem boju s tujimi na-padalci ohranil slovanstvu njegovo pra-domovino. Vse dolge veke je ostala ma-tica slovanstva nepremagana ter s svo-jo plodovitostjo sproti zapirala vrzeli, ki so jih njenemu telesu prizadevale tu-je tolpe s severa, juga in zapada.

Ko je začelo nemško morje zalivati slovanske dežele in so mu kot prve žrtve padli šibki in nesložni rodovi sever-nih Slovanov ob Labi in Odri, so Nemci takoj zadeli ob poljski zid, preko kate-rega niso mogli prodreti niti s silo niti z zvijačo. Krepko poljsko plemo je obrezuspešno najsilnejši nemški pritisk in si uklonilo svoji oblasti križarske vi-teze, za katerimi je v zabodi stala vsa zapadna Evropa misleč, da širi krščan-sko omiko, ki so si jo bili zapisali Nem-ci na svoj bojni ščit kot pretežno za vi-dranje v slovanske pokrajine. Kdor samo malo pozna poljsko zgodovino, se takoj spomni preslavnega imena kralja Bo-le-slava Hrabrega, ki je za dlje časa zavrl nemški pritisk in osvojevalni znatni del že podjarmljenih Slovanov. Druga opor-na točka v poljski zgodovini je vsako-mur znamenita letnica 1410., ko je v bitki pri Grunewald pod meči poljske-ga in beloruskega viteštva padel svet križarske sile. Od tega udarca si ni nem-švo opomoglo nikoli več, marveč je do-živelo, da je moral pruski knez Albreht Hohenzollern v Krakovu položiti polj-skemu kralju svečano prisego večne va-zalske pokorščine.

Polg germanijskega večnega skupnega neprijatelja nas vežejo s Poljski tudi spomini na težke borbe z mongolskimi trumami, ki so vdirale v Evropo in ko-jih sila se je vedno razbila ob prsih slo-vanskih borcev. Južni Slovani in Polja-ki so bili zid, za katerim se je krščan-ska omika lahko razvijala in razvita-la. Ko pa se je azijska sila iztrošila in so se za našimi ledji v varnost okrepile zapadne države, sta naš in poljski na-rod dobila enako plačilo za svojo požrt-vovalnost: okrepljeni zapad je začel z nasilstvi plačevati stoločno uslugo in čes-to so njegove metode po brutalnosti presegale načine borbe divjih azijskih bojevnikov.

Skoro tisoč let je poljski narod vršil svojo zgodovinsko misijo, ko je obrnil na dve fronti odbijal nemško prodira-nje v slovanske dežele, z druge strani pa uspešno zavračal mongolske napade, ki so pretili uničiti krščansko omiko. V teh vekih je poljski narod pokazal vse odlične osobine slovanske rase. Dal je svetu učenjake Kopernikovega slovesa, pesnike Kóhanowskega, Mickiewicza in množico drugih, ki ne najdemo sebi ravnih pri ostalih narodih Evrope, bojevni-ke in junake, kakršnih ni bilo najti drugod. Od teh eden, vitezki kralj Ivan So-bieski, je svoje ime in ime svojega na-roda za večno spojil z eno glavnih zmag krščanstva nad barbarstvom otomanske velesile. Poljski meč pod Dunajem je za-del Turke v njihovem najvišjem naponu in jim odkopal pot v neizogibni propad.

Danes prihajajo k nam bratje Poljski kot pionirji nedavno rojene težnje manj-ših držav po osamosvojitvi izpod jeroštva velesil, ki se bi rade imele za ne-kakega varuha »malih« držav in si la-stitjo pravico, da odločajo o naših zade-vah na način, ki je v obutnem nasprot-stvu z našimi narodnimi in državnimi koristmi. Osobito zadnje čase se je po-novno pokazal namen po novi preuredit-vi evropskega zemljevida, za katero bi plačale račun ravno slovanske države, da se utešijo vse želje in željece odsavlj-ejnih tujih gospodarjev nad slovanskimi narodi.

Poset bratskih gostov iz Poljske, ki so na svojem potovanju obiskali vsa tri duhovna in politična središča našega na-roda, sega zavoljo tega daleč preko okvira običajnih vljudnostnih form. Ju-naški poljski narod se zaveda nevarno-sti, ki nam preti od združenih neprijat-eljev, zato vztrajno deluje na ustvarit-vi slovanske fronte, ki naj združi vse na-še sile za čim silnejši odpor proti pri-zadevanju nasprotnikov. Po sebi je umevno, da smo v tej težnji z njim tudi Jugoslaveni, ki smo enako ogroženi, in da hočemo skupno in složno z ostalimi slovanskimi brati storiti trdno zaje-dnico zoper vsako tuje poseganje po naši zemlji.

Pri tem se v polni meri zavedamo, da lahko mirne duše pridružimo našo us-o do usodi poljskega naroda. V to nas sili

DOLLFUSS MED DVEMA FRONTAMA

Na eni strani zahtevajo njegovi heimwehrovski zavezniki uvedbo fašističnega, na drugi strani pa Landbund demokratični režim

Dunaj, 18. septembra g. Z včerajšnji-mi ostrimi napadi Starhemberga, ki so bili odkrito naperjeni proti ministrom Landbunda v vladni koaliciji, so se jas-no pokazale ostrine sedanje notranje politične situacije v Avstriji. Složna sta si bila oba voditelja Winkler in Star-hemberg samo v zvestobi in zaupanju do zveznega kancelarja dr. Dollfussa, s čimer je obenem označena tudi edina možnost rešitve, namreč da bo Dollfuss, ki ga obe stranki priznavata kot ne-spornega voditelja, vzel vajeti močno v roke ter sam določil pot, po kateri bo šel nadaljnji politični razvoj v Avstriji. Ka-kor se doznava iz vladnih krogov, bo to pot izenačenja in sredine, na kako izpre-membo sedanega vladnega kurza pa ni misliti.

Nocoj se bo v Innomostu vršila konfe-rencia voditeljev Heimatschutza, na kateri hoče Starhemberg doseči taktič-ne sklepe za izvedbo od njega zahteva-nega fašističnega totalitarnega režima v Avstriji. Zelo dvomljivo pa je, ali bodo njegova prizadevanja za pofašistenje Avstrije imela uspeh. Po sedanji politič-ni situaciji se zdi, da temu ne bo tako.

Nacionalna stanoveka fronta proti fašizmu

Dunaj, 18. septembra. d. Včerajšnja ne-delja je pokazala, da stoji Avstrija pred važnimi notranje-političnimi odločitvami. Najvažnejši dogodek je bil programatični govor podkancelarja Winklerja na zboro-vanju nacionalne stanoveke fronte v Gra-du, ki se ga je udeležilo okoli 30.000 ljudi. Podkancelar Winkler se je izjavil za sa-mostojno, neodvisno Avstrijo, proti nede-mokratičnemu narodnemu socializmu, prav tako pa tudi proti Starhembergovu fa-sizmu, ki je enako nestopen, kakor sta ru-ski boljševizem in berlinski hitlerizem. Podkancelar Winkler je svoja izjava-nja končal s pozivom dr. Dollfussu, naj izve-

de obnovo Avstrije ne v duhu avstro-fa-šizma, marveč v duhu demokratsko-stanov-ske ideje.

Pred zborovanjem so povzročili narodni socialisti izgrede. Kakih 300 narodnih so-cialistov je pričelo, ko je godba zasvirla državno himno, z dvignjenimi rokami pre-petati pesem »Deutschland über alles« ter metati med množico papirnate topiče. Na-stala je panika, v kateri je bilo 10 ljudi ranjenih, vendar pa sta policija in orožni-štvo takoj posredovala ter preprečila večje izgrede. Aretiranih je bilo okoli 130 narod-nih socialistov.

Po pozdravnem nagovoru je imel zvezni podkancelar inž. Winkler daljši govor, v katerem je naglasil, da so pristasi Land-bunda zvesti Avstriji, toda ta zvestoba ne izključuje kulturne skupnosti vseh Nem-cov. Mirotne pogodbe jamčijo Avstriji nie-no neodvisnost in samostojnost, ki jo bo Avstrija branila z vsemi silami, pri čemer se ne bo zanašala na pomoč inozemstva. Rešitve Avstrije ni treba iskati niti v laž-nivi demokraciji niti v skrajni diktaturi, temveč se je treba odločiti za zlato sredi-njo ter se boriti proti vsem ekstremnostim z desne in z leve strani. Mi smo zoper boljševizem, toda prav tako smo tudi zo-پر fašizem z desne. Odklanjamo vsako vrsto fašizma, naj že pride s severa ali z juga. Borili se bomo proti imperializmu, ne zato, da bi odprli pot kakšne-ku avstro-fašizmu, nego zato, ker nikomur od zunaj ne dovolimo vmešavanja v naše stvari, pa naj pride od koderkoli. Naibolje urejena bo tista Avstrija, ki bo temeljila na na-rodni silah, to je na narodnih stanovih. Nato se je govornik obrnil proti knezu Starhembergu, ki zahteva fašistično uredit-ve Avstrije. To je tem težje, je dejal, ker sedanje razmere zahtevajo narodne slo-gne, pa eksperimentov. Naposled je podkan-celar omenil tudi dogodke v Nemčiji. Spo-štujemo razvoj dogodkov v Nemčiji, je poudaril, toda prav tako zahtevamo, da tu-di drugi spoštujejo razvoj dogodkov pri nas. Na tej podlagi si želimo obnove brat-stva med obema državama. Ob sklepu je

naglasil, da vidi temelj državne politike v stancovski zavesti in nacionalnem duhu.

Starhemberg sili Dollfussa k odločitvi

Skoro istočasno, ko je imel Winkler v Gradcu govor za demokratizem, je Star-hemberg zahteval v Kufsteinu uvedbo fa-šizma v Avstriji. Dejstvo, da je ob tej priliki govoril o korupciji demokratov, opo-zarjajo pri tem na narodno nacionalno stanovsko manifestacijo, dokazuje, kako je narastel razkol med voditeljem Heimweh-ra in voditeljem nacionalne stanovske fronte. Da si Starhemberg lažje predsta-vlja svojo fašistično utopijo, kakor pa je v resnici, dokazuje ostra izjava vodstva so-cialno-demokratske stranke ter voditeljev strokovnih organizacij, ki v posebnem ko-munikatu izjavljajo, da se delavci in na-meščenci ne bodo pustili poraziti od av-strijskega heimwehrovskega fašizma.

V poučenih krogih naglašajo, da Starhe-mbergove izjave nimajo tiste tehtnosti, ki bi jim jo nekateri hoteli prisistati, saj Star-hemberg sploh ni član vlade. Zato pa ni manj ne drži, da je Dollfussova patriotska fronta obdana z desne strani s Starhem-bergom, z leve pa z Winklerjevo stanov-sko fronto, torej z dvema čisto nasprotni-ma si smerema. Odtod tudi velika težava za Dollfussa, če naj ostvari sveto unijo, ki je današnji Avstriji toli potrebna. Toda Dollfussova politična pozicija je vzlic temu zelo močna, ker za brez pridržkov odpi-ra patriotska fronta. Zdi se, da vlada po-poln sporazum glede nekaterih bistvenih točk, tako predvsem glede uvedbe avtoritar-nega korporacijskega režima z izklju-čitvijo sleherne nacionalno socialistične in marksistične tendence. Ta načelni spora-zum bo Dollfussu brez dvoma olajšal po-gajanja, ki jim je namen odstraniti diver-gence med politično orieniacijo Heimweh-ra in stanovske fronte. Treba je na ome-niti da nekateri pristojniki Winklerju te-le besede: Zvest sem Dollfussu, toda od-ločiti se mora ali za demokracijo ali pa za fašizem. Če si izbere drugo, ne bo mo-gel ostati v vladi.

Kralj Boris in kraljica Ivana v Beogradu

Prisrčen sestanek bolgarske in naše kraljevske dvo-jice na beograjskem kolodvoru

Beograd, 18. septembra p. Po posetih, ki sta jih napravila bolgarski kralj Bo-ris in kraljica Ivana v Rimu, Parizu in Londonu, sta na povratku v Sofijo davi z orientskim ekspresom prispela v Beo-grad, kjer sta ju na kolodvoru pozdra-vila Nj. Vel. kralj Aleksander in Nj. Vel. kraljica Marija. Pred prihodom vla-ka so prispeli na kolodvor maršal dvora general Dimitrijevič, železniški direktor Naumović, prvi kraljev adjutant ge-neral Ječmenić, osobe bolgarskega posla-ništva in drugi oficijelni predstavniki. Nekaj minut pred prihodom vlaka sta prispela tudi kralj Aleksander in kralji-ca Marija v spremlju dvorne dame go-spe Hadžičeve, upravnika dvora ge-ne-rala Vukovića in kraljevega adjutanta polkovnika Leka. Na kolodvoru sta bila tudi bolgarski poslanik Kjuševanov in svetnik bolgarskega poslanštva Pešev.

Čim je prispel vlak, sta Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija prišla iz dvorne čakalnice na peron, iz vlaka pa sta istočasno izstopila Nj. Vel. bolgar-ski kralj Boris in kraljica Ivana. Po prisrčnem pozdravu, pri katerem sta se obe kraljici poljubili, so odšli vsi s svo-jimi spremlstvom v dvorno čakalnico, kjer je bila servirana zakuska. Naš kralj je vodil pod roko bolgarsko kraljico, bolgarski kralj pa našo kraljico. Obe kra-ljevski dvojici sta ostali kakih 25 minut v intimnem razgovoru. Po prisrčnem slovesu sta bolgarski kralj in kraljica vstopila zopet v vlak, ki je takoj nato odpeljal. Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija sta ostala na peronu vse dotlej, dokler ni izginil vlak v daljavi, ter pozdravljala bolgarsko kraljevsko dvojico z mahanjem in vzkliki: »Na svi-denje!« Ko sta se Nj. Vel. kralj in kra-ljica nato vračala v dvor, jima je mno-žica, ki se je medtem zbrala pred kolo-dvorom, priredila prisrčne ovacije. Do-me je spremljal bolgarsko kraljevsko dvojico bolgarski poslanik na našem dvoru g. Kjuševanov. O sestanku obeh kraljev je bil izdan naslednji komunikat:

ne samo toplo bratsko čustvovanje, je-zikovno in krvno sorodstvo, marveč tudi najpreprostejša politična modrost. Slo-vanske države se morajo na vsak način grupirati okoli slovanske velesile Polj-ske, ki je v kratkih letih svojega ob-novljenega obstoja pokazala toliko mo-či in resne volje za izbojevanje pozicije, ki ji gre v Evropi kljub ugovorom na-sprotnikov.

V tem imenu izrekamo bratom iz Polj-ske toplo in iskreno dobrodošlico.

Tajna radiopostaja moti emisije naših postaj

Zagreb, 18. septembra. p. Zagrebški po-litiji je bilo prijavičen več primerov su-mljivih moteni emisije naših oddajnih po-staj. Neki radioposlušalec je davi prijavil, da se je snoči, ko je poslušal oddajo lon-donske oddajne postaje nenadoma poja-vila neka neznana postaja in v karikavskem narečju z raznimi zafrkacijami in žalitva-mi motila sprejemanje. Policija je uvedla preiskavo, ker sumi, da gre za kako tajno radiopostajo.

Pariška pogajanja o razorožitvi

Včeraj so se pričeli v Parizu razgovori francoskih in angleških državnikov o obnovi razorožitvenih pogajanj

Pariz, 18. septembra. AA. Ob 11. dopol-dne so se začeli v zunanjem ministruv francosko-angleški razgovori, ki se jih ude-ležujejo angleški državni podtajnik v zu-nanjem ministruv Eden, angleški poslan-ik v Parizu lord Tyrell, voditelj angleške-ga urada v Društvu narodov Cadogan in njegov osebni tainik Harker ter francoski zunanji minister Boncour, tajnik zunanjega ministruva Leger in ravnatelj francoskega urada v Društvu narodov Massigli. Raz-pravljali so o razorožitvi, posebej pa o vprašanju kontrole nad razorožitvijo. Raz-govori so trajali do obeda, ki ga je zuna-nje ministruv priredilo Edenu in madžar-skemu zunanjemu ministru Kanyu na čast ter mu je prisostvoval tudi predsednik francoske vlade Daladier. Popoldne so se francosko-britanski razgovori nadaljevali v navzočnosti Daladierja. Eden bo po raz-govorih odpotoval v Rim, da se sestane tudi z Mussolinijem.

Ti razgovori bodo po vsej priliki trajali dva dni. V Pariz je prispel danes tudi Nor-man Davis.

Razgovorom je v prvi vrsti namen pri-merjanje francoskega in angleškega stališča o nadzorstvu nad razorožitvijo. Sicer so si Andlija, Zedinjene države in Francija in celo Italija, kakor vse kaže, edine glede na-čela mednarodne kontrole nad orožjeva-njem, vendar na obstoječe nekatere diver-gence v podrobnostih, ki bi jih bilo treba izravnati. Razgovori se bodo pozneje na-daljevali v Zenevi med 22. septembrom, ko se sestane svet Društva narodov in 16. oktobrom, ko se zonef otvori zasedanje razorožitvene konference.

Danes so razpravljali samo o delovnih metodah. Francoski zunanji minister Paul Boncour je podal poročilo o sedanjem po-ložaju. V dotedajnih diplomatskih pogaja-njih je uspelo odstraniti celo vrsto dife-renc med Londonom in Parizom. Upajo, da bo pri pariških posvetovanjih prišlo do spo-razuma o še obstoječih razlikah. V osta-lem se govori o političnih krogih, da bo tudi poljski zunanji minister polkovnik Beck odpotoval v Pariz, kjer bo imel raz-govore z zunanjim ministrom Boncourjem o razorožitvenem problemu.

Rooseveltova poslanica

London, 18. septembra. AA. Norman Da-vis je imel danes dolg razgovor z Macdo-naldom. Pri tej priliki mu je izročil Roose-veltovo spomenico, v kateri izjavlja pre-dsednik Zedinjenih držav, da smatra slej ko prei za glavno nalogo gospodarsko obnovo sveta, pri čemer noudarja voljo Zedinjenih držav do sodelovanja pri vseh praktičnih ukrepih, ki bi se mogli podvzeti vzajemno, da se omeji orožjevanje. Zdrav hi to imelo za posledico kakšne žrtve. Norman Davis bo tudi Daladierja izročil Roose-veltovo poslanico, vendar na mislilo, da bo ta poslanica bistveno različna od one, ki jo je poslal Macdonald.

Vse je toraj odvisno od tega, ali bo Dollfussu uspelo ustvariti erotno fronto ali ne.

Socialisti napovedujejo avstrofašizmu neizprosno boj

Včeraj so se sestali tudi socialisti in glede na razne izjave zadnjih dni s fašistično ten-denco izglasovali na skupni seji vodstva so-cialno - demokratske stranke in strokovnih organizacij dnevni red, v katerem poudar-jajo, da so ostali doslej rezervirani zato, da ne bi metali protifašistični akciji po nepo-trebnem polen pod noge; toda lega spravl-jivega zadržanja socialistov se ne sme raz-umeti kot željo, da bi tudi v bodoče ostali pasivni in pustili avstrijskemu fašizmu prosto pot. Dnevni red dalje naglašja, da bodo izvršilni odbori stranke ukrenili vse potreb-no za primer, če bi heimwehrovski fašizem hotel kršiti slavo ali pa kaliti zakoniti red v republiki.

Odločitev še ta teden?

Dunaj, 18. septembra. s. Včerajšnja go-vora podkancelarja Winklerja v Gradcu in Starhemberga v Kufsteinu sta v vsej javnosti povzročila veliko pozornost. Listi soglašajo, da se notranje politični razvoj Avstrije približuje rešitvi v pospešenem tempu. Na seji ministrskega sveta v sre-do se bo razpravljalo o političnem polo-žaju in pride mogoče že ob tej priliki do odločitve. Vsekakor dokazuje resnost se-danjega položaja tudi dejstvo, da je za sredo ne pričakovano sklicana konferenca vodstva krščanske socialne stranke. Tudi na dnevnem redu je razprava o notranjem političnem položaju. Mogoče bo krščanska socialna stranka na konferenci podala pro-gramatično izjavo o zadnjih dogodkih. Ob koncu tedna bo dr. Dollfuss odpotoval na zasedanje Društva narodov v Zenevo. Raz-umljivo je, da bo kusaš se pred svojim odhodom doseči razjasnjenje političnega položaja.

Spopadi na Koroškem

Značilni za politični položaj v Avstriji so tudi resni izgrede v Spitalu na Koroškem, kjer je došlo do hudih spopadov med nara-dno - socialističnimi demonstranti, policijo, žandarmerijo in vojaštvom. Ranjenih je bilo šest civilistov in dva policista. Do izgrezov je došlo zaradi demonstracij narodnih so-cialistov proti suspendiranju nekega nara-dno-socialističnega deželnega uradnika.

Norman Davis je odpotoval iz Londona ob 11. dopoldne. Pred odhodom je dejal, da se ničesar ne ve zastran sestanka z za-stopniki francoske vlade, misli pa, da se bo tudi sam udeležil razgovorov o razorožitvi v Parizu, kakor hitro bodo med francoski-mi in angleškimi državniki dovolj dozoreli. Tudi Henderson je odpotoval iz Londona v Pariz, kjer namerava ostati nekaj dni in se udeležiti razorožitvenih razgovorov, če bi bila njegova navzočnost potrebna. Pred odhodom je Henderson izjavil, da bo delal za to, da vsi sprejmejo razorožitveno kon-vencijo. Henderson se je dotaknil tudi po-litične napetosti v Evropi, ki je od zadnje-ga zasedanja razorožitvene konference še narasla, in je dejal: »Naj bo položaj še ta-ko težak, vsak trenutek nam mora biti na umu vprašanje, kaj naj storimo, če se iz-kaže, da konferenca ne bo mogla prilesti mednarodnega sporazuma. Z vsemi silami bom delal za to, da si zastopniki raznih vlad, s katerimi bom konferiral prihodnje dni, ogledajo problem tudi s te strani.

Nemške zahteve

Berlin, 18. septembra. AA. Listi priobču-jejo obširne komentarje o izjavi, ki jo je dal zunanji minister Neurath novinarjem o nemški zunanji politiki. Iz vseh teh kome-n-tarjev je razvidna glavna politična smar Hitlerjeve Nemčije, ki zahteva zase aboro-žitev, napram drugim, zlasti napram Fran-ciji, pa zagovarja razorožitev in odklanja zato tudi vsako mednarodno kontrolo nad orožjevanjem.

Tako razlaga Hitlerjev zunanje-politični zaupnik Rosenberg v »Völkischer Beobach-ter«, da bi morala Nemčija smatrati versail-leško mirovno pogodbo za razveljavljeno. Ker se Francija neče razorožiti, tudi Nem-čija ni več vezana na prepoved orožitve po tej pogodbi.

Smrt francoskega državnika

Pariz, 18. septembra. AA. Stephen Pichon, ki je bil v Clemenceaujevem kabinetu leta 1917, zunanji minister, in eden izmed fra-coskih zastopnikov pri mirovni pogajanjih, je davi umrl v Lonsleau-terju.

Avtomobilske dirke v Brnu

Brno, 18. septembra. AA. Izid včerajšnjih avtomobilskih krčnih dirk, imenovanih »Masarykove dirke«, je bil naslednji: V prvi kategoriji je razdaljo 493,44 km prvi prevozil Francoz Chiron v 4 urah 50 mi-nutah, 20 sekundah. Drugi je bil Italijan Faggioli v 4 urah 54 minutah, tretji Francoz Villville v 5 urah 49 sekundah. — V drug kategoriji je razdaljo 437 103 km prvi vo-zil Nemec Burgsthaler v 4 urah, 32 minu-tah in 50 sekundah, drugi je bil Čehoslovak Sojka v 4 urah, 42 minutah in 14 sekun-dah. Pri dirki sta se nevarno ponesrečila Anglež Hamilton in Italijan Landi, več drugih dirkačev se je pa malo potoklo. Italijan Nuvolari se krožne dirke ni ude-ležil.

Poljaki in Jugoslovenci

Zastopniki poljskega naroda, poljske države, ki prihajajo danes v Ljubljano, vračajo s svojim obiskom v Jugoslavijo poset jugoslovenskim parlamentarcem, ki so bili pred nedavnim v gosteh na poljskem severu. V današnjih gostih pozdravljamo predstavitelje poljske republike, ponosne slovanske države na Visli, ki se ima prav tako kot mi za svojo svobodo zahvaliti veliki svetovni vojni. Imamo tedaj dovolj vzroka, da se s Poljaki pozdravimo od srca in si drug drugemu razkažemo svoj osvojen dom.

Da prihajajo Poljaki med nas in smo mi bili med Poljaki ter gotovo še pojdemo tja, vse to ni samo formalnega pomena, ni samo prazniška zadeva, marveč je živa realnost. Realna politika nas uči, da se spoznavamo medsebojno in se seznanjamo z razmerami tam in tukaj. Zakaj usoda nas obojih, Poljakov in Jugoslovenov, je v marsičem zavisna od istih činitelev, ki so važni za severne in južne Slovence hkrati. Prav mi Slovenci moramo z vsem poudarkom naglasiti to dejstvo, zakaj prav mi v ožjem smislu smo ogejni kamen, kjer začenja ona fatalna nemško-slovanska meja, ki poteka danes skoro od Jadrana pa tja do Baltičskega morja, kjer se je pojavil čez noč novi veliki slovanski pristan Gdynia. Ob tej meji so se povsod odigravali enaki ali vsaj močno slični dogodki. Povsod to se je skozi stoletja vršil trdovratni boj med slovanskim in nemškim življenjem, ki je prodiral proti vzhodu, koloniziral na široko ter stremel za tem, da svojo oblast raztegne čim dlje, jo utrdi čim bolj. Mnogo smo izgubili mi in mnogo so izgubili Poljaki, ali vendarle, mnogo smo očuvali in rešili v svobodo, tako mi na jugu kot Poljaki na severu. Vse to čuvati sedaj in v bodoče, je najosnovnejša naloga naša in njihova.

Obnova naše in poljske svobode je v

začetni dobi imela za spremstvo enake nevesele dogodke. Kakor pri nas, je tudi tamkaj mnogostoletno tuerodno gospostvo zaslužilo rod, mu zamračilo pogled in narodno zavest in ko je zmagoviti zavezniški politični forum v napačnem presojanju razmer odredil ljudsko glasovanje glede državne pripadnosti, je večina glasovala zoper lastno nacionalno državo kakor onstran Drave tako tudi v poljsko-nemškem obmejnem ozemlju, v Sleziji, ob spodnji Visli in med Mazuri. To so grenki spomini, ki nas učijo oboje, na kaj se moramo zanesiti in kaj prinaša zmago, kaj pa poraze.

Ravno zadnja leta nam pričajo, da je ta nauk na široko in globoko prodril v bratski republik ob Visli. Vsa poljska vnvanja politika kaže že dolgo, da se državno vodstvo dobro zaveda, kako uči realna politika ceniti prijateljstvo in zavezništvo slovanskih držav. Obnovila se je nemška nevarnost prav za prav na vsej dolgi mejni črti od Gdynie do Karavank. Slovanske države se zavedajo, kaj pomeni zanje ta novi ofenzivni sunek, ki je sicer še v povojih, šele v načrtu, ki pa je vendarle postal rezeek alarm za mejaše. In ta alarm so slišali tako v Varšavi kakor smo ga slišali mi in oboji smo spoznali, da nevarnosti — ne bo, če se je ob pravem času in v pravilni meri zavedamo. Odtod realna politika, ki je tako tesno zblizala Malo antanto s Poljsko, ustvarila vzhodni pakt in pripravila še marsikaj drugega.

In ta realna politika, trdno oprta na slovansko idejo, je privedla poljske goste med nas, kakor je gnala naše predstavnike pred nedavnim na poljski sever. Mi se sestajamo, da se pozdravimo kot prijatelji in zavezniki, da si stisnemo roko kot zvesti tovariši, ki smo mnogo pretrpeli, ki pa smo sedaj trdno odločeni, da usodi in bodočnosti diktiramo svojo voljo do svobode in samostojnosti.

Dr. Rudolf Moiš:

O poljski ustavi

Ustava poljske republike je bila sprejeta 17. marca 1921. V naslednjem hočem navesti njene glavne določbe:

Poljska država (Rzeczpospolita Polska) je republika.

Najvišjo oblast v državi ima narod. Organi naroda so na polju zakonodaje — Sejm (parlament) in senat, na polju izvršujoče oblasti — prezident republike skupno z odgovornimi ministri, na polju sodstva — neodvisna sodišča.

Poljska republika gradi svojo organizacijo na temelju široke teritorialne samouprave in prepušča zastopstvu teh samouprav lasten, po državnih zakonih omejen zakonodajni delokrog, posebno na polju uprave, kulture in gospodarstva.

Sejm sestoji iz poslancev, ki se volijo za pet let, računajoč od dne sklicanja parlamenta. Predsednik Sejma so imenuje maršal.

Volitve so splošne in direktne. Aktivno volilno pravico imajo vsi polnopravni državljani, če so bili na dan volitev stari 21 let, brez razlike spola. Pasivno volilno pravico imajo vsi polnopravni državljani po dovršenem 25. letu; voljaki so lahko voljeni, a ne smejo voliti. Upravni, finančni in sodni uradniki nimajo pasivne pravice le v krajih, kjer služujejo. Državni uradniki dobijo, ako so izvoljeni za poslance, dopust, ki se jim šteje v službeno dobo.

Poslanci so zastopniki vsega naroda in niso vezani na instrukcije svojih volilcev. Za poslance velja imuniteta.

Poslanec ne sme biti odgovoren urednik katerega lista.

Prezident republike skliče, otvori, odgodi in zaključi Sejm in senat. Volitve se vrše 90 dni po razpustu parlamenta.

Senat sestoji iz splošno in direktno izvoljenih članov. Vsako vojvodstvo (banovina) tvori poseben volilni okraj; številni senatorjevi je vedno ena četrtina sejmjskih poslancev. Aktivno volilno pravico imajo vsi polnopravni državljani, ki so dopolnili 30 let; voljni so pa lahko le oni, ki so dopolnili 40 let.

Prezident republike se voli na 7 let; voli ga narodno predstavništvo, t. j. senat in Sejm skupaj. Narodno predstavništvo skliče prezident k volitvi novega prezidenta v zadnjem četrtletju svoje funkcijske dobe.

Prezidenta zastopa sejmjski maršal, ako umre, se odpove ali je iz kakšnegakoli vzroka zadržan izvrševati svojo oblast. V splošnem so pravice prezidenta iste, kakršne imajo prezidenti drugih republik, samo da so v Poljski precej omejene. Po namestitvi sprejembi ustave pa bodo znatno razširjene.

Ministri imajo podobne pravice in dolžnosti kakor v drugih državah.

Vsi državljani so pred zakonom enaki. Ni razlike ne v veri, ne v jeziku, rasi ali narodnosti.

Priemstva ustava ne pozna.

V splošnem je poljska ustava zelo moderna. V marsičem spominja na slovit poljsko ustavo od 3. maja 1791. Po obeh ustavah nima prezident, oziroma načelnik državne pravice do veta pri zakonodaji; zakon se lahko izvaja, tudi če je prezident proti niemu. Tendence je, da bi prezident dobil tako pravico, da bi se okrepila eksekutiva. Po obeh ustavah je Sejm odločujoči faktor v državi; senat lahko ovira, a ne more zadržati zakonodaje. Senat lahko zavrne kak zakonski predlog Sejma, vendar zadošča za zavrnitev senatnega izprijemjalnega predloga običajna večina Sejma. — Kompetence senata so sploh zelo

omejene: nima pravice za zakonsko iniciacijo, ne more dati nezapadne vladi, ne more stvoriti nobene preiskovalne komisije.

Občine, okrožja in vojvodstva so obenem državna in samoupravna telesa.

Človeške in državljanske pravice imajo domačini i tujci; samo tujec nima volilne pravice. Svoboda tiska, svoboda mnenja, društvena in zborovalna pravica so zagotovljene, isto tako tudi pravice verske pripadnosti; tudi manjšinske pravice se respektirajo v polni meri.

Današnji Sejm šteje 444 poslancev, številni senatorjevi je 111. Vlado blok tvori 247 poslancev in 73 senatorjev, tako da ima vlada v obeh zbornicah močno večino.

Poljski parlamentarci v Zagrebu

Zagreb, 18. septembra. Š. Davi ob 8. so prispeli v Zagreb zastopniki poljskega parlamenta. Na kolodvoru se je zbralo k sprejemu mnogo ljudi, v glavnem zastopniki raznih korporacij, med njimi ban, mestni župan, armijski komandant in drugi. Delegati našega parlamenta in senata so prispeli že v teku noči s predsednikom Narodne skupščine dr. Kumanudjem in predsednikom senata dr. Paveličem na čelu. Pri sprejemu sta bila navzoča tudi poljski poslanik v Beogradu Schwarzburg-Günther in poljski generalni konzul Flieder. Goste je pozdravil predsednik sorojenega odbora, bivši minister dr. Mažuranič, ki se mu je zahvalil vodja poljskih parlamentarcev Makowski. V imenu poljsko-jugoslovenske lige jih je pozdravil univ. prof. dr. Fran Ilesič. Gostje so se nastanili v hotelu »Esplanade«. V teku dopoldneva so posetili bana, župana ter komandanta armije. Gostom je priredil župan obed v mestni hiši. Popoldne so si ogledali mesto, zvečer pa so se udeležili slavnostne predstave v gledališču, po kateri je ban priredil velik raut.

Poljski zunanji minister v Parizu

Pariz, 18. septembra. AA. V tukajšnjih političnih krogih napovedujejo skorajšnji obisk poljskega zunanjega ministra Becka. To bi bil njegov prvi uradni obisk v Franciji, ki mu pripisujejo posebno velik pomen, zlasti v zvezi s pravkar izvršeno izmenjavo misli med francoskimi politikami in madžarskim zunanjim ministrom ter bolgarskim kraljem glede gospodarskega položaja v srednji in vzhodni Evropi.

Obnova svetovne gospodarske konference

London, 18. septembra. Š. Današnji listi poročajo, da bo Macdonald skušal obnoviti svetovno gospodarsko konferenco. Macdonald upa, da se bo mozel meesca oktobra sestati vsaj del konference, ker se bo dotlej brzkone že razširila valutna politika Združenih držav, zaradi česar bi se mogel sestati vsaj finančni odbor. Govori se, da podpira Roosevelt ta načrt Macdonalda, ki računa tudi s podporo Francije in Italije. S tem pa seveda še ne bo odstranjena stara borba med državami z zlato valuto in inflacijskimi državami, ki se bo brzkone še poostila.

Nov član uprave državne loterije

Beograd, 18. septembra. P. Z odlokom finančnega ministra je imenovan za člana uprave državne razredne loterije g. dr. Dušan Plavšić, bivši pomočnik finančnega ministra.

Iz zgodovine Poljakov in poljske države

Ob obisku zastopnikov poljskega naroda je potrebno in koristno poklicati v spomin velike ideje iz zgodovine poljskega naroda in države, kajti vsak državni organizem ima svojo zgodovinsko mislo in svoje zgodovinske naloge. Današnja poljska država zavzema področje slovanske pradomovine, ki razen Karpatov ni imela nobenih prirodnih mej in v kateri se ni mogel noben drug narod trajno naseliti. Keltsi so bili v dobi svojega velikega preseljevanja zavzeli nekatere dele slovanske pradomovine, a je bila njihova oblast v teh krajih le kratkodolna. Enako so germanska plemena pri svojem preseljevanju vdrla precej globoko v nekdanjo domovino vseh Slovanov, a tudi tuje je slovanska zemlja kmalu zopet izrinila.

Poljaki so prav za prav najmlajši slovanski narod in se pojavljajo v zgodovini šele leta 963. v dobi največjega razmaha germanskega prodiranja proti vzhodu. Temu navalu se je moralo vdati eno slovansko plemo za drugim, na obali Odra pa se mu je leta 963. čvrsto uprl poljski knez Meško, ki ga je neki takratni arabski potopisek nazval najmočnejša vladarja na severu. Knez Meško je z Germani pozneje sklenil premirje ter ostal v posesti velikega slovanskega področja. Veliko naloge obrambe Slovanstva proti nemškemu navalu pa je prevzel na sebe sin in naslednik Boleslav Hrabri, ki je pravi ustanovitelj velike poljske države ter ena od največjih osebnosti poljske zgodovine. Njegovo življenje je bilo ena sama velika borba za svobodo in moč poljskega naroda. V dolgotrajnih vojnah je trikrat premagal nemškega cesarja Henrika II. in je v svoji državi pridobil nekaj novih velikih pokrajin.

Po Boleslavovi smrti je bila velika poljska država razdeljena med posamezne člane vladarske rodbine, vendar pa se je kmalu spet uveljavila ideja obnove stare moči in poljskega edinstva. Sovražnikom od zapada pa so se pridružili še sovražniki od vzhoda, in sicer Tataři. Poljaki pa so leta 1241. v strašni bitki pri Legnici v Sleziji strahovito porazili tatarske čete in so se s to zmago prvič uveljavili kot rešitelji cele krščanske Evrope.

Usodopolno vlogo v poljski zgodovini so igrali križarji, za katerimi je stala vsa fevdalna zapadna Evropa. Križarji so iztrebili domače slovansko prebivalstvo Pruske, nasilno so germanizirali vse pokrajine, ki so jih spravili pod svojo oblast, ter postali tako največji sovražniki poljskega naroda. Obnovitelj poljske države, kralj Vladislav, se je uspešno boril proti križarjem in je pred njihovo pohlepnostjo tako zavaroval svojo domovino, da je njegov sin Kazimir Veliki, ki si je pridobil v zgodovini časten naziv »kmečki kralj«, lahko zgradil svoji državi močne kulturne temelje. V dobi naslednice Kazimira Velikega, kraljice Jadvice, so se s poljsko državo združile širne ruske pokrajine, ki so jih kraljičini sorodniki iztrgali Tatarom. V dobi kralja Jagela pa je bila v veliki bitki pri Grünwaldu popolnoma zloznamenja moč križarske organizacije, ki je predstavljala največjo opasnost za Slovence. Od te dobe naprej se je poljska država vedno bolj uveljavljala v evropski politiki.

Politično sodelovanje z zapadnimi državami Poljski ni bilo v srečo. Iz sosednih držav so se na njo prenesli hudi notranji potresi, ki pa bi jih bila poljska država gotovo lahko prenesla, če ne bi bili sosedje prežali na njo kot na svoj plen.

Zaradi grabeljivosti sosedov je prišlo do velike poljske tragedije, delitve Poljske med Nemčijo, Avstrijo in Rusijo. Vendar tudi ta katastrofa ni mogla nikdar ukloniti narodnega duha. O tem najbolje svedoči dva velika ustanka v 19. stoletju. Po prvem ustanku 1831. poražena poljska vojska ni položila orožja, temveč je odšla v emigracijo. Poljski narod je nadaljeval svoje borbe za svobodo vse do zmage — do vstajenja velike poljske države leta 1918 in do uspešnega nadaljevanja njenih velikih zgodovinskih nalog.

Nesoglasja v čl. vladi

Praga, 18. septembra. Š. Češka katoliška ljudska stranka, ki je bila doslej steber v češkoslovaški vladi, je prišla v tekočih volitvah položaj. Ministra dr. Šramek in inž. Dostalek sta bila na dveletni seji ministrskega sveta pri svojem predlogu, naj se glede rešitve nastalega spora nadaljuje pogajanja z nuncijem, preglašavana ter sta si pridržala pravico izvajati iz tega posledice. Ob koncu tedna se bo sestel izvršilni odbor katoliške ljudske stranke, ki bo sklepal o nadaljnjih korakih, ki bodo očitno odvisni od stališča Vatikana.

Gömbösov poset v Turčiji

Budimpešta, 18. septembra. Š. Madžarski ministri predsednik Gömbös ob odpotoval v Ankaro 13. oktobra. Ob priliki njegovega poseta se bodo vršile velike manifestacije turško-madžarskega prijateljstva. Na Rodosu bodo slovesno odkrili obnovljeno hišo, v kateri je živel madžarski narodni junak Fran Rakoczy. K tej svečanosti so povabljeni tudi zastopniki madžarskega parlamenta ter raznih madžarskih organizacij.

Vremenska katastrofa v Mehiki

Mehika, 18. septembra. Š. Mehiko obalo je opustošilo silno neurje, ki je zahtevalo tudi 200 človeških žrtve. Pri reki Santiago se je porušil nasip, kar je povzročilo poplave, v katerih je utonilo nad 100 ljudi. V drugih krajih je utonilo 90 ljudi. V predmestju Tampica je bilo ranjenih 150 oseh

Francoska trgovinska politika

Marseille, 18. septembra. AA. Minister trgovine je otvoril tukajšnji veselejši govorom, v katerem je poudaril, da je 70 odst. carin vezanih s trgovinskimi pogodbami. Zato se je moral Francija zateči h kontingentiranju kot svojemu edinemu obrambnemu sredstvu proti povišanju carin, proti menjalnim oviram, proti uvoznim prepovedim in dumpingu v drugih državah. Te kontingente Francija ni omejevala ter se je strogo ravnala po sklenjenih pogodbah. Navzlog temu pa si je ohranila proste roke, tako da bo lahko osvojila nova tržišča. Dosedajni uspehi upravičujejo upanje, da se bo Franciji to posrečilo z novimi pogajanjmi.

Sestanek Titulesca in dr. Jevtiča v Subotici

Zasedanje sveta Male antante se bo pričelo 25. septembra v Sinaji

Subotica, 18. septembra. d. Tu sta se večeraj sestala znanja ministra Titulescu in dr. Jevtič, da se razgovorita o vprašanjih, ki se bodo obravnavali na bližnji konferenci Male antante v Sinaji.

Rumunski zunanji minister Titulescu je prispel v Subotico ob 7.30 zjutraj z Lida v Italiji, kjer je bil nekoliko dni na odhodu. V Zidanem mostu ga je pričakoval rumunski poslanik v Beogradu Guranescu s tiskovnim atašejem Anaetiasjem. V teku dopoldneva si je Titulescu ogledoval mesto do prihoda beograjskega brzega vlaka, s katerim je prišel naš zunanji minister dr. Jevtič v spremstvu šefa kabineta Vladimira Markovića in šefa tiskovnega oddelka v zunanjem ministretvu Vukašina Životića. Ko je prispel beograjski brzi vlak, je Titulescu pristopil k ministru Jevtiču ter se je pri srčno pozdravil z njim. Zatem sta se oba umaknila na posvetovanje v salonski voz Titulesca.

Ob 3. popoldne sta po končanem posvetovanju ministra sprejela novinarje, ki sta jim dala naslednjo skupno izjavo:

Poslužila sta se svojega srečanja v Subo-

tič, da izmenjava naziranje o splošnem mednarodnem položaju glede na posebno dogodek. Kakor vedno, sta ugotovila tudi to pot popolno enotnost naziranja v vseh vprašanjih, o katerih smo razpravljali. Svoje razgovore bomo nadaljevali z dr. Benešom ob priliki drugega obveznega letnega sestanka Male antante, ki se bo vršil v Sinaji od 25. septembra dalje namesto v Zenevi, kakor je bilo prvotno meseca junija določeno.

Po posvetovanjih sta se ministra s svojim spremstvom odpeljala v svojih avtomobilih na Palič, kjer sta se sprehajala skoro celotno v že zapuščenem kopališču.

Ob 4.30 se je Titulescu poslovil od ministra Jevtiča ter je nadaljeval pot v Bukarešto. Minister Jevtič je odpotoval iz Subotice z beograjskim brzim vlakom ob 6.10.

Bukarešta, 18. septembra. g. Zunanji minister Titulescu je dopoldne prispel v Sinajo. Sporočil je, da se je z znanjima ministroma Male antante sporazumel, da se bo redno zasedanje sveta Male antante vršilo 25. 1. m. v Sinaji namesto v Zenevi. Konferenca se bo predvsem bavila z gospodarskimi problemi podunavskih držav.

Kralj in kraljica na higienski razstavi

Beograd, 18. septembra. p. Dopoldne sta Ni. Vel. kralj in kraljica posetila higiensko razstavo. Pri vzhodu je pozdravil visoke goste minister socialne politike gospod Ivan Pucelj na čelu razstavnega odbora. Ni. Vel. kralj in kraljica sta si nato ogledala razstavo ter se zanimala za vse podrobnosti. Člani razstavnega odbora so dajali zaželjena pojasnila. Ni. Vel. kralj se je zlasti zanimal za posamezne razstavne predmete. Izrazil je željo, da bi se čim prej moglo ustanoviti potujoča higienska razstava, slična kmetijski potujoči razstavi, ki je dosegla tako lepe uspehe. Ob koncu je Nj. Vel. kralj izrazil svoje priznanje in zadovoljstvo razstavnemu odboru.

Sresko zborovanje JNS v Celju

V soboto popoldne je bila v Celju sreska konferenca JNS za celjski srez. Zastopane so bile vse občinske organizacije po svoji predsednikih in drugih delegatih. Poleg tega so se udeležili konference tudi skoraj vsi župani in mnogi občinski odborniki, tako da se je zbralo okrog 200 zastopnikov.

Po otvoritvi konference je predsednik sreske organizacije JNS g. dr. Kalan prisrčno pozdravil generalnega tajnika JNS g. ministra dr. Kramerja.

Po odprtju dnevnega reda je povzel besedo minister dr. Kramer, ki so ga navzoči navdušeno pozdravili. V temeljitem in jasnem govoru je podal celotno sliko političnega in gospodarskega položaja s posebnim ozirom na situacijo, ki je nastala v dravski banovini po združitvi občin v velike edince. Podčrtal je dejstvo, kako je srbski del naše države pri občinskih volitvah že pokazal, da je definitivno obračunal s prejšnjo partizansko politiko, in da se tudi med hrvaškimi ljudstvom vedno bolj uveljavlja nova smer. Zato ne more in ne sme zaostati niti Slovenija. Celokupni narod hoče zgraditi svoj dom na podlagi šestojanuarskega manifesta: »Brez narodnega edinstva in enotne, močne Jugoslavije ni življenja za nas«.

Govoreč o komasaciji občin je g. minister posebno poudaril, da se bo vse storilo, da se odstranijo, odnosno popravijo razne napake in na taki ukrepi, s katerimi se prizadeto prebivalstvo ne strinja. Odvisno bo pa to zelo tudi od izida volitev. Čm boli se bodo občine pri volitvah afirmirale v duhu osnovne državne politike, s tem večjim uspehom bodo lahko potem prodirle s svojimi željami in zahtevami. Dalje je minister govoril o posebnih gospodarskih prilikah v celjskem srezu, zlasti o sviniskem hmeljarstvu in o pripravah za poživljenje denarnega prometa. Ob zaključku je pozval vse navzoče, da kot predstavniki in vodniki vsenacionalne državne politike zastavijo vse moči, da pride celjski srez v prvo vrsto Splošno odobravanje ter ploskanje je pričalo, da se navzoči predstavniki naroda solidarizirajo z ministrovimi izjavami in s politiko, ki jo vodi JNS.

Prisrčno pozdravljen je bil tudi narodni poslanec g. Ivan Prekoršek, ki je za ministrom dr. Kramerm povzel besedo. Pojasnil je zlasti: mnoge stvari glede izvršene komasacije občin in obljubil svojo nadaljnjo polno pomoč pri ureditvi nastalih neugodnosti. Pozval je navzoče, da storijo vse za uspešen izid občinskih volitev, pri katerih naj tudi prebivalstvo celjskega sreza pokaže svojo politično zrelost. Volitve nudijo priliko tudi onim, ki doslej iz kakršnegakoli vzroka niso sodelovali pri delu in korist enotnosti in nacionalne usmerjenosti državne politike, da storijo to sedaj in dokažejo razumevanje za ustvaritev boljše naše bodočnosti. Izrazil je prepričanje, da bo prebivalstvo celjskega sreza častno končalo borbo v korist svojih občin in celokupnost. Za svoja izvajanja je g. poslanec žel splošno pritrjevanje in priznanje.

Predsednik g. dr. Kalan je govoril podrobno o občinskih volitvah, dal razna navodila in pojasnila ter poudarjal potrebo narodne slege. Potem je otvoril debato, v katero so posegli številni delegati, pri čemer so jim g. minister dr. Kramer, nar. posl. Prekoršek in predsednik dr. Kalan podajali potrebna pojasnila. Po končanem živahnem razgovoru, ki je pokazal, kako globoko razumevajo svoje naloge zlasti tudi predstavniki podeželskih občin, je predsednik dr. Kalan zaključil uspešno konferenco, ki je trajala nad tri ure.

PRISTOPAITE K AEROKLUBU

Iz novinarske organizacije

Beograd, 18. septembra. p. Na poziv centralne uprave Jugoslovenskega novinarskega združenja so se sestali večeraj v Beogradu pod predsedstvom g. Stanka Viranta predstavniki vseh sekcij združenja. Na razpravi so bila v prvi vrsti nova pravila novinarske stanovske organizacije, ki bodo predložena letošnji glavni skupščini. Po obširni podrobni razpravi je bil načrt novih pravil soglasno odobren in bo sedaj predložen v končno odločitev sekcijam. Na sestanku so razpravljali tudi o predlogih centralne uprave, ki se nanašajo na materialno zavarovanje profesionalnih novinarjev ter na povzdigo novinarstva sploh, obširna razprava pa se je razvila zlasti tudi o pokojniškem zavarovanju novinarjev.

Pred preosnovo italijanske vlade

Rim, 18. septembra. AA. Glasovi o preosnovi italijanske vlade in o diplomatskih izprehembah, ki so se raznesli takoj, ko je Mussolini prevzel vojno ministristvo, in niso od takrat nikoli čisto utihnili, začenejo dobivati danes večjo verjetnost. Ni izključeno, da pride še ta mesec ali pa v začetku prihodnjega meseca do teh izprehemb. Mussolini bi se nadalje obdržal tri ministristva in sicer narodno obrambo, vojsko, mornarico in letalstvo, ne da bi jih združil v eno. Balbo bi šel v Washington, Serpieri, ki je sedaj državni podtajnik v kmetijskem ministristvu, bi prevzel vodstvo resora za odškodnine, Starace bi prevzel vodstvo milice namesto generala Teruzzija, tajništvo stranke bi pa dobil Grandi, sedanjji poslanik v Londonu. Zdi se tudi, da Bottai ne pojde, kakor se je že napovedovalo, za poslanika v Berlin. Tudi ni gotovo, da bi bil sedanjji varšavski poslanik Bastianini imenovan v Moskvo, ne da bi Lajacano zapustil svoje mesto v Ankari, kari.

Papenova misija

Budimpešta, 18. septembra. Š. Nemški podkancelar Papen se bo vrnil z lova, na katerega ga je povabil ministrski predsednik Gömbös, v Budimpešto v sredo. Do srede se bo vrnil iz Pariza tudi zunanji minister Kanya, ki bo obvestil Papena o svojih tamošnjih razgovorih.

Rambouillet, 18. sept. AA. Predsednik republike Lebrun je sprejel madžarskega zunanjega ministra Kanyo.

Akcija za neodvisnost Filipinov

Manilla, 18. septembra. AA. Društvo bivših filipinskih bojevnikov, ki so se udeležili vstaje pred 30 leti za doseg neodvisnosti, je sprejelo resolucijo, v kateri zahteva popolno neodvisnost Filipinov in poziva k odklonitvi Hawes-Cuttingovega zakona iz l. 1932, po katerem bi se neodvisnost Filipinov oktroirala pod nekaterimi pogoji, med drugimi, da bi Združene države obdržale vojaško oporišče na Filipinih. Nekega bojevnika, ki je nastopil proti tej resoluciji, so vrgli iz dvorane. Predsednik filipinskega senata Manuel Quezon nadaljuje energično kampanjo za popolno neodvisnost filipinskega otočja.

Velik požar v Ložnici

Ptuj, 18. septembra. V nedeljo zjutraj je izbruhnil v vasi Ložnica v slovenjebiškiem okraju velik ogenj, ki je uničil skoraj pol naselbine. Goreti je začelo v času, ko je bila večina vaščanov pri maši v bližnjih Makolah. Iz neznanega vzroka se je najprej vnelo gospodarsko poslopje posestnika Karla Verdika. Ogromni plameni so sikali proti nebu in zaradi hudega vetra se je ogenj razširil tudi na stanovanjsko poslopje, živinški hlev, kolarnico in drvarnico. Ker je bila večina poslopij s slamo krita, se je ogenj razširil tudi na sosednja poslopja Neže Pšeničnikove, Matije Ritonje, Janeza Mapajsa in Matije Jaske. Ogenj je vse te domačije skoraj popolnoma upelnil.

Dim goreče vasi so opazili v tovarni tavnina v Majšperku, kjer so začele tuliti tovrstne sirene in na ta način so bili opozorjeni gasilci. Ze popreje pa so prispeli na pomoč tudi gasilci iz Slovenske Bistrice ter naposled tudi iz Ptuja pod vodstvom g. Zelotija.

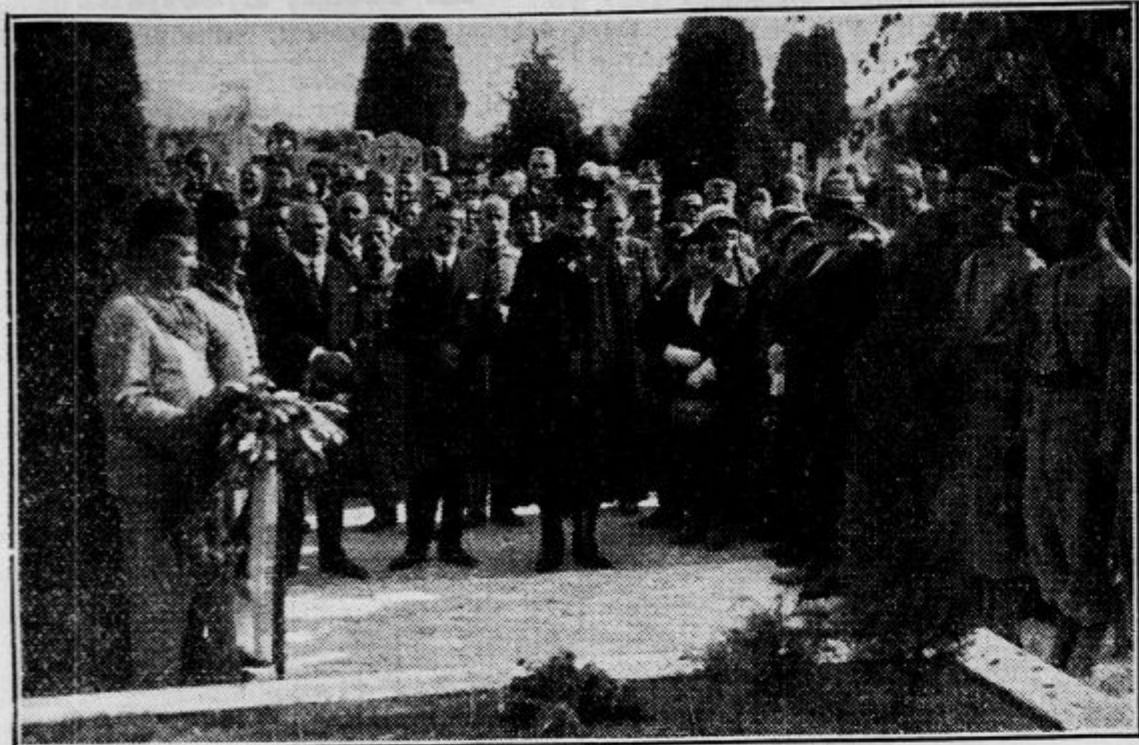
Na vasi je vladala velika panika. Šest cevi je bruhalo vodo na pogorišče in posrečilo se je, da so ogenj omejili ter preprečili večjo nesrečo. Vaščani, ki so se bili vrnili od maše, so s mokrimi rjuhami, pokrivali strehe svojih hiš. Prizadetim posestnikom je zgorelo vse pohištvo in perilo, uničeni so tudi vsi poljski pridečki, rešili so samo živino. Naporno gašenje je trajalo pet ur, predno so ogenj zadušili. Skupna škoda znaša nad 350.000 Din, je pa samo deloma krita z zavarovalnino.

Vremenska napoved

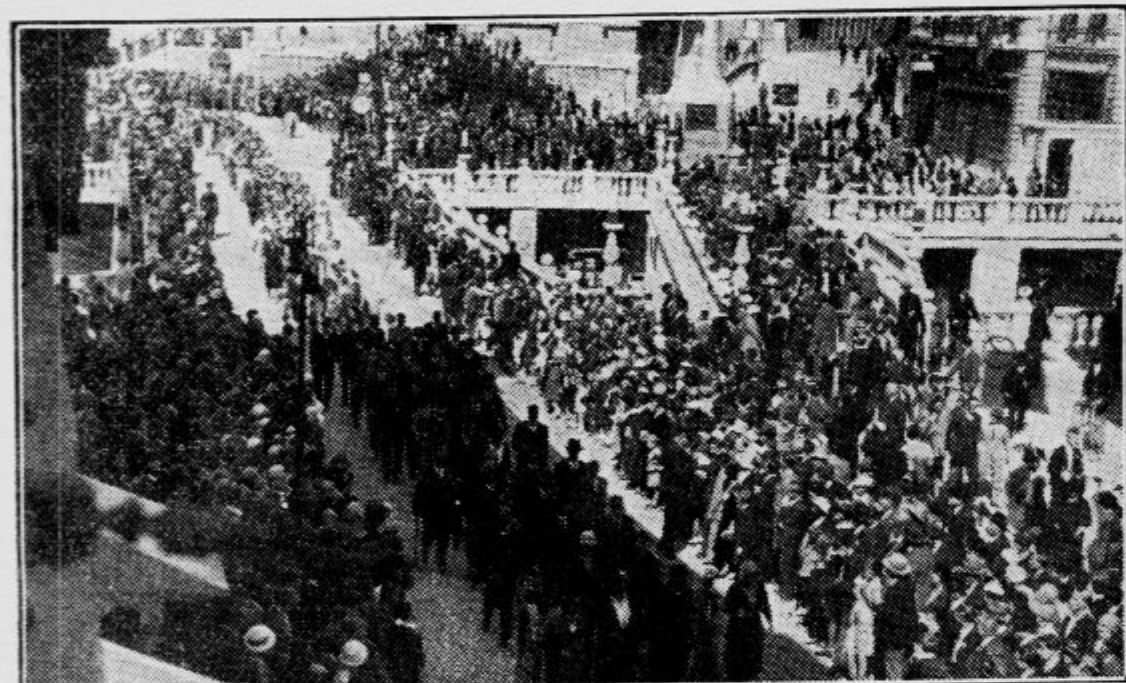
Dunajska vremenska napoved za torek: Nekoliko milejše vreme, oblačenje nezglovo

Naši kraji in ljudje

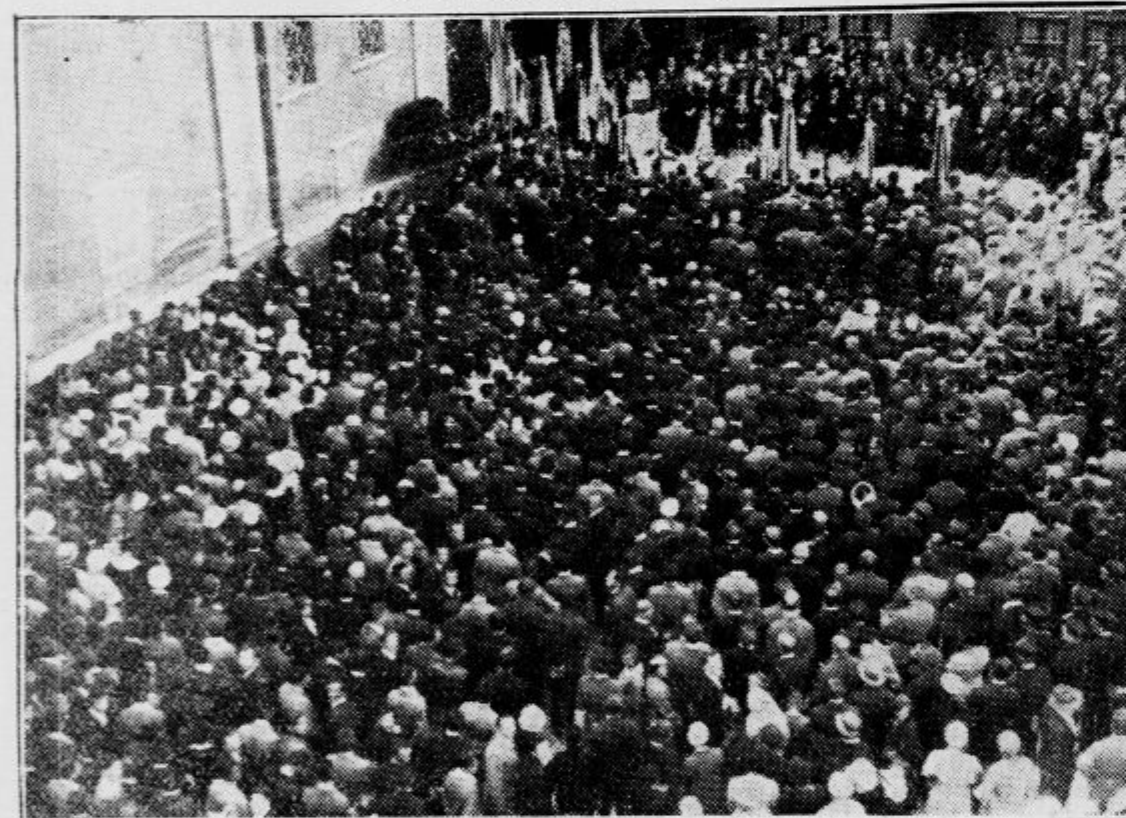
V spomin žrtev avstrijskega nasilja



Odkritje spomenika Adamiču, Lundru in Vindišarju na pokopališču pri Sv. Križu. Zastopniki oblasti pred grobom. Na sredi minister dr. Albert Kramer, levo župan dr. Dinko Puc, desno divizionar general Vladimir Cukavac.



Pogled na tromostovje, ko se je sprevod skozi gost špalir občinstva pomikal proti Pogačarjevemu trgu



Pogačarjev trg med odkritjem spominske plošče.

Odkritje spominske plošče profesorju Maksu Pletersniku

Velika narodna slavnost v Pišecah ob 10-letnici njegove smrti

Ljubljana, 18. septembra. Po dolgem in trudnem delu na znanstvenem polju se je zadnja leta pred smrtjo umaknil profesor Maks Pletersnik v svoj tih in mirni rojstni kraj Pišec, kjer je umrl 13. septembra 1923. Ni šel tja na počitek, delal je krepko dalje in pripravil novo jezikoslovno delo, ki je ostalo žal nedovršeno, namreč seznam vseh krajev in imen iz celega slovenskega ozemlja, da bi svet znal, kako je naš narod ozko zvezan z zemljo, na kateri živi, in da bi dal jezikoslovcu gradivo za etnografski študij. Njegov slovar je uredil naš besedni zaklad in je po svoji znanstveni vrednosti delo svetovnega slovesa. Malokomu bo pa znano, da je bil poleg svojega teoretskega, znanstvenega in čisto umskega dela, tudi spreten ročen delavec, da si je v svojem prostem času sam obdeloval krasen vinograd in lep sadovnjak ter opravljal sam vsa rokodelska popravila pri gospodarstvu.

Domačini, Pišecani, ga niso poznali kot učenjaka-teoretika, temveč kot dobrega in pridnega delavca, vedno pripravljenega pomagati sosedu z besedo in dejanjem. Posebno občinski reveži in narodna šola so bili večkrat deležni njegove podpore, ravno tako vsa prosvetna in karitativna društva v kraju.

Kako zna ceniti narod svoje zasluženosti, je pokazala včerajšnja slavnost. Cerkevno predstojništvo z župnikom Franom Toplakom na čelu je tih, kakor je bilo življenje pokojnikovo, pripravilo vse potrebno za odkritje spominske plošče na Pletersnikovi rojstni hiši. Komaj, da je bila mala notica o tem v listih in da so bili povabljeni zastopniki oblasti in vodstva kulturnih in stanovskih organizacij, v katerih je pokojnik deloval. Na slavnost, ki so jo prejšnji večer naznanjali kresovi na okoliških hribčkih, so prišli domačini od blizu in daleč in izkazali v najlepši složenosti spoštovanje svojemu rojaku.

V nedeljo ob 10. je daroval slovesno sveto mašo g. ravnatelj dr. Debevc, pridigo pa je imel g. dr. Janko Mlakar, ki je lepo orisal življenje pokojnega profesor-

ja. Oba imenovana sta se mu hotela oddolžiti kot njegova učenca. Po maši je bila komemoracija na pokopališču, kjer je imel g. župnik Toplak lep govor v spomin svojemu faranu. Cerkevni pevski zbor pa je zapel »Vigred se povrne«. Popoldne ob 3. je bilo odkritje spominske plošče na Pletersnikovem domu. Prvi je pozdravil goste in zastopnike župnik Toplak, kot predsednik prireditelne odbora. Posebno se je zahvalil za sodelovanje pri dopoldanski cerkveni svečanosti in popoldanski slavnosti šolski mladini in učiteljskemu zboru, Sokolu iz Pišec, ki je s svojim nastopom pokazal svojo disciplinarnost, gasilec, ki so se polnoštevilno zbrali v uniformah v vzornem redu, ter občinskemu odboru, ki se je polnoštevilno udeležil proslave.

Kot slavnostni govornik je nastopil g. dr. Lončar, direktor v p. kot predsednik »Slovenske Matice«, ki je v svojem krasnem, idejno globoko zasnovanem govoru pokazal važnost Pletersnikovega dela za razvoj našega jezika in s tem cele naše narodne kulture. Za svoja izvajanja je žel govornik vsestransko priznanje. P. govoru je odkril spominsko ploščo, lep kamaosko delo iz črnega marmorja z belim okvirom. Drugi govornik je bil gospod Roškar, upravitelj narodne šole v Pišecah, ki je javil, da je krajevni šolski odbor pod predsedstvom g. župana Ogrčevca soglasno sklenil, da se narodna šola odslej imenuje po svojem velikem dobrotniku »Pletersnikova narodna šola« v Pišecah, in zaprosil ministrstvo prosvete za odobritev tega sklepa. G. prof. Čopič je govoril v imenu predsedstva profesor-skega društva ter na kratko očrtal vzgojno delo pokojnega Pletersnika v šoli in med narodom. Prof. g. dr. Arnejc je kot zastopnik direktorja in profesor-skega zbora klasične gimnazije govoril o 30letnem vzornem službovanju Pletersnikovem na imenovanem zavodu. Ravnatelj g. dr. Debevc je kot predsednik društva prijatelj humanistične gimnazije in bivši Pletersnikov učenec lepo podal njegovo ljubezen do matere in do materinega jezika. Teolog

domačin g. Petančič je imel lepo prigodno deklaracijo.

Med pojedinimi nagovori je pel cerkveni pevski zbor, igrala pa je godba na pihala. Sedanjí lastnik Pletersnikovega doma g. ravnatelj Makso Hočevcar se je zahvalil prireditelnemu odboru in vsem gostom, posebno društvom, ki so pri proslavi sodelovali in prevzeli ploščo v varstvo. Lepa slavnost se je zaključila z državno himno. Ljudstvo se je z zadovoljstvom razhajalo v prepričanju, da je dostojno proslavilo spomin svojega slavnega rojaka.

Bojevniki panteon v Skoplju

Skopje, 18. septembra. V Skoplju, ki se razvija v lepo in moderno mesto, vzbujajo pri vseh obiskovalcih veliko pozornost nova cerkev, zgrajena v bizantinskem slogu. To je »Hram slave«, kakor bo naslov tega svetišča, ki pa bo tudi grobnica vojakov, ki so domovini žrtvovali svoje življenje v bitkah od leta 1912. do 1918. V prvi polovici prihodnjega meseca bo ta hram slave blagoslovljen in v njegovi veliki grobnici bodo k večjemu počitku položene kosti okrog 1800 bojevnikov s Caira, Gazibabe, Bregalnice, Kumanovega in okolice Skoplja. Zbrali so se okostja na teh bojnih poljanah in bodo ostanki vojakov, katerih imena so znana, shranjeni v krstah, neznani bojevniki pa bodo imeli skupen grob.

Idejo za zgradbo tega bojevnikega panteona je dal armijski general g. Milan Nedić, poveljnik III. armijske oblasti. Tedanji metropolit v Skoplju, sedanji patriarh Varnava je leta 1929. blagoslovil temelje in takoj po blagoslovitvi so začeli z zidanjem. Načrt za zgradbo je napravil arhitekt Konstantin Homenik. Panteon so zidali večinoma vojaki in so tudi vojaška oblastva v svoji režiiji oskrbela večino gradbenega materiala. Prvi prispevki za zgradbo so bili od generala Nedića, namreč čisti dohodki njegove knjige »Srbska vojska in solunska ofenziva«. Stavba je bila gotova v enem letu. Za njeno notranjo ureditev je bilo potrebno mnogo sredstev in je kot prvi prispeval Nj. Vel. kralj cerkvi prekrasen oltar. K ureditvi so po žrtvovalno prispevali tudi meščani Skoplja in razna društva.

Obnova doma Vuka Karadžića

Beograd, 18. septembra. V Tršću pri Loznici, v rojstnem kraju Vuka Karadžića je bil včeraj ob prisotnosti tisočere množice iz okolice ter velikega števila gostov iz drugih banovin posvečen obnovljeni dom Vuka Karadžića. Lepe slavnosti so se udeležili tudi delegati iz Čehoslovaške in Poljske. Tudi okoliški kraji so bili okrašeni z zastavami in cvetjem, na potu iz Loznice do Tršća pa je bilo postavljenih več slavolokov. Ob vzhodu v vas Tršć je bil največji slavolok s slikarno Vuka Karadžića in Filipa Višnjića. Nj. Vel. kralja je zastopal pri slavnosti polkovnik Todorović iz Sabca, narodno skupščino sta zastopala predsednik dr. Kumanudi in predsednik finančnega odbora Ninko Perić, senat pa Vaso Glušac.

Karadžićev dom je blagoslovil metropolit Josif ob asistenci številne duhovščine, pred blagoslovitvijo pa je pevski zbor prosvetnega društva v Loznici »Karadžić« zapel državno himno. Po izvršenem obredu je metropolit Josif očrtal pomen Karadžićevega delovanja pri ustvarjanju srbohrvatskega književnega jezika. Govorili so tudi zastopnik Nj. Vel. kralja, predsednik odbora za Karadžićovo proslavo ter zastopniki mnogih ustanov in društev. Tako sta poleg zastopnika Matice Srbske govorila v imenu beogradske univerze prof. Novaković, v imenu zagrebske univerze pa prof. dr. Sović. Masarykovo univerzo v Pragi je zastopal prof. dr. Volkman.

Agilni odbor za počastitev Karadžićevega spomina je z obnovo in posvetitvijo Karadžićevega doma izvršil prvi del svoje naloge, sedaj pa pride na vrsto zgraditve velikega prosvetnega doma v Tršću, ki bo nosil Karadžićevo ime. V tem domu bodo poleg šole tudi vse prosvetne organizacije našle svoje zavetje.

Počastitev spomina pesnika Zmaja-Jovanovića

Letos dne 24. novembra poteče 100 let, kar se je rodil Jovan Zmaj-Jovanović, eden največjih jugoslovenskih pesnikov, najplodovitejši, najraznovrstnejši in najpopularnejši ter obenem eden najboljših srbohrvatskih poetov. Nekatere njegove mladinske pesniške zbirke smo že pred leti dobili tudi v slovenščini v dovršenem Gradnikovem prevodu in so do danes postale že neposreden del najbolj čitane slovenske mladinske književnosti.

Da se dostojno proslavi stoletnica rojstva velikega pesnika, je učiteljsko v. Kamnenci v Sremsu, v rojstnem kraju Zmaja-Jovanovića, sklenilo, da poskrbi za okrasitev Zmajevе groba v Kamencu in da na poti do groba zgradi lepo alejo, ki bi na najlepši in na najnaravnejši način proslavljala pesnikov spomin. Poseben akcijski odbor, v katerega so razen učiteljev stopili tudi najuglednejši predstavniki našega javnega in družabnega življenja, je takoj marljivo pričel z delom ter je z dovoljenjem prosvetnega ministrstva med drugim pričel tudi denarno zbirko po vseh solah v državi. Ta zbirka je dosegla nadvse lep uspeh in akcijski odbor bo za nabrani denar umetniško uredil park okrog groba, enemu naših najboljših kiparjev pa je že tudi oddal izvršitev impozantnega bronastega kipa Zmaja-Jovanovića, ki bo visok 2 m in bo stal na dva metra visokem marmornatem podstavku. Slovesno odkritje spomenika bo 21. t. m. za slovesnost je dovoljena četrtinska vožnja na vseh državnih železnicah in parnikih. Vsek udeleženec bo na podlagi izkaza, ki ga dobi pri svoji šolski upravi ali na domačem županstvu, lahko kupil na odhodni postaji polovično karto, ki bo veljala tudi za brezplačen povratek. Popust bo veljaven od 18. do 25. t. m.

Odkritje spomenika Zmaju-Jovanoviću v Sremski Kamenci se bo prav gotovo raz-

vilo v široko nacionalno in kulturno manifestacijo, ki se je bodo udeležile množice prebivalstva iz vseh krajev države. Zmaj-Jovanović je bil izredno delaven in ploden na vseh poljih literature. Izdajal in urejeval je celo vrsto časopisov. V srbohrvatski liriki mu pripada brez dvoma eno prvih mest. Naravnost nenadkriljiv pa je Zmaj-Jovanović v mladinski poeziji, v kateri je v svetovnem slovestvu brez enakovrednega tekmeča.

Septembrski dogodki 1. 1908 v Mariboru in Celju

Danes bo 25 let, odkar so tolpe Nemcev in renegatov znesle svoje sovraštvo tudi nad Slovenci v Mariboru. V soboto 19. septembra 1908 zvečer so najprej navalili na mariborski Narodni dom in ga tričetr ure bombardirali s kamenjem. Pobili so vse velike šipe na poslopju in napravili nad 2000 kron škodo. Potem so strgali napise z vseh slovenskih pisarn in trgovin. Posebno so razgrajali pred hišo g. dr. Rosine. S slovenske posojilnice so sneli veliko napisno tablo, razbili slovenski del napisa, nemškega pa pustili nepoškodovanega. Potem so šli pred Cirilovo tiskarno in tudi tam pobili, kar so mogli. Nazadnje so se podali pred škofijo in pobili šipe na poslopju.

V nedeljo 20. septembra je priredil Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju v Narodnem domu veselico in prid Sokolskega doma v Gaberju. Ta dan so priredili Nemci in renegati iz Celja in drugih krajev pogrom na Slovence in slovenska poslopja. Razbili so šipe na Narodnem domu in mnogih drugih slovenskih poslopjih, uničili napisne table na trgovinah slovenskih trgovcev in dejansko napadli zavede Slovence. Končno je napravilo red slovensko vojaštvo pod poveljstvom stotnika Novaka. O septembrskih dogodkih v Celju bomo še poročali.

Danes nepreklčno zadnjikrat ob 4., 1/8 in 1/10 uri zvečer

Paul Abrahamova opereta

HAVAJSKA ROŽA

Marta Eggerth

Svetislav Petrovič, Hans Fideser, Ernst Verebes, Hans Junkermann

Krasne popevke! — Po znameniti oderski opereti

Dopolnilo: najnovejši Paramountov zvočni tednik

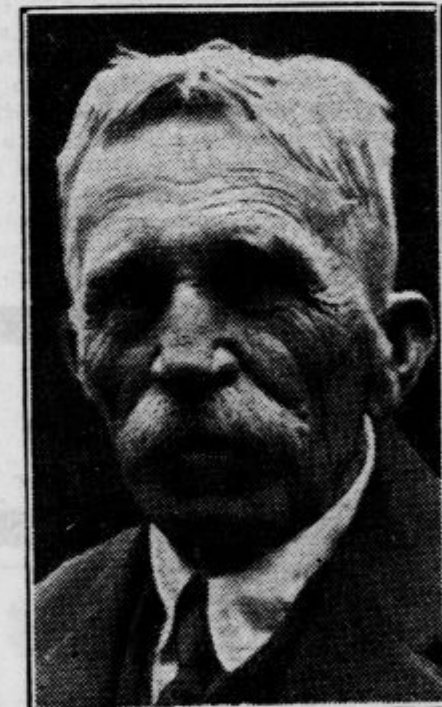
Elitni kino Matica

Telefon 2124

Bosov Tine umrl

Kamnik, 18. septembra

Danes zjutraj je umrl v lovski koči onkraj izvira Kamniške Bistrice kraljevi lovski čuvaj Valentin Slatnar, ki so ga vsi poznali pod imenom Bosov Tine. Bil je najstarejši lovski čuvaj in strah vseh divjih lovcev. Pred 61 leti je vstopil v službo lovskega čuvaja pri takratnem zakupniku bistrškega lovišča in je zvesto služil vsem gospodarjem, z največjim veseljem pa sedanjemu svojemu gospodarju — Nj. Vel. kralju Aleksandru, ki ga je pred tremi leti odlikoval z zlato kolajno.



Bosov Tine je bil eden izmed onih lovskih čuvajev, kakršnih najdeš danes malo v lovskih revirjih. Požrtvovalen, marljiv in neustrašen je bil v borbi z divjimi lovci, ki so se ga izredno bali, kajti s Tine-tom ni bilo dobro priti v stik, kadar je bil v svoji službi. Koliko jih je zasačil in izročil v roke pravici v teku svojega 60letnega službovanja, menda niti sam ni več vedel. Bilo jih je pa veliko, izredno veliko. Včasih je tudi Tinetu trda predla in pred nekaj leti ga je neki divji lovec tako poškodoval, da je Tine komaj ostal pri življenju. Kljub svoji visoki starosti 81 let je do zadnjega vztrajal v svoji naporni službi in jo tako zvesto in zgledno izvr-

Tempo časa zahteva

da ste zavarovani proti nezgodam. Na-ročite »Jutro«, nezgodno zavarovanje je zastoj pri

Zavarovalnici »TRIGLAV«

PREDSVEM
TRIO TRON-CIVI!
selektivno
reprodukcija bode
odlična!

seval, da ga je Nj. Vel. kralj ponovno pohvalil. Se pred nedavnim je na svojem obhodu po revirju napravil najtežje ture po skalnih potih čez Gamzov skret in Mokrico. Kdor je poznal njegovo krepko naravo, si ne bi mislil, da ga bo kratka bolezen položila na mrtvaški oder.

Bosovega Tineta se bo s hvalečnostjo spomnil marsikdo, ki je užival gostoljubje v njegovi lovski koči onstran izvira Bistrice. Večkrat, ko je bila turistiška kočica prenapolnjena, je Tine gostoljubno sprejel pod svojo streho cele družbe izletnikov. Znal je tako zanimivo pripovedovati razne lovske prigode, da ga je vsak rad poslušal.

Bosovega Tineta bodo v sredo zjutraj prenesli iz Kamniške Bistrice in ga pokopali na farnem pokopališču v Stranjah. Naj bo zvestemu kraljevemu lovcu lahka domača zemlja, vsi, ki smo ga poznali, pa ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Šef carinske uprave na inšpekciji

Ljubljana, 18. septembra

Dne 14. t. m. je prišel v Ljubljano načelnik ministrstva financ g. Vl. Glišić, šef carinske uprave naše kraljevine, v spremstvu finančnega svetnika in personalnega šefa carinarne g. Veljka Prokića. Namen njegovega potovanja je bila kontrola carinarne dravske banovine. Inšpekcija je najprej pregledala ljubljansko glavno carinarnico. G. načelnik Glišić si je z vidnim zadovoljstvom in zelo podrobno ogledal moderne prostore nove ljubljanske carinarne ter ni prikrival svojega izrednega zadovoljstva nad izvršnim razporedom prostorov, ki so v visoko čast mladi slovenski arhitekturi.

Delovanje ljubljanske carinarne je g. načelnik po strogem dvodnevnem pregledu ocenil kot odlično, kar služi v posebno priznanje upravniku carinarne, g. višjemu finančnemu sekretarju Mirku Mijuskoviću, ki je kot črnogorska korenina in velik prijatelj Slovencev znan tudi v Mariboru in ki vzorno deluje že skoraj dve leti v Ljubljani. G. načelnik Glišić je v spremstvu gg. finančnega direktorja Valjave, Vukmirovića, Veljka Prokića in Mijuskovića pregledal tudi obmejne postojanke in tudi tam povsod našel največji red in vzorno organizacijo, kar se vse najboljše izraža v živem obmejnem in mednarodnem prometu, ki je v carinskem pogledu brezhiben. G. načelnik je odpotoval na Rake in bo v prihodnjih dneh pregledal še druge carinarne na avstrijski meji.

Naša javnost bo gotovo z velikim veseljem sprejela vest o laskavi oceni naših carinarne od tako odličnega strokovnjaka, kakor je g. načelnik Glišić, ki nam je tudi zelo drag gost, ker že od nekdaj posveča posebno pozornost naši ožji domovini in Slovincem sploh.

Pri pokvarjenem želodcu, plinih v črevesu, slabem okusu v ustih, čelnem glavobolu, mrzlici, zapeki, bljuvanju ali driski, učinkuje že kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice sigurno, naglo in prijetno. Znameniti zdravnik za želodec izpričujejo, da se izkaže uporaba »Franz Josefove« vode kot prava blagodat za po jedi in pijači preobložena prebavila. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Zborovanje brezposelnih učiteljskih abiturientov

Ljubljana, 18. septembra

Letos maja se je osnoval pri sekciji JUU za dravsko banovino odsek brezposelnih učiteljskih abiturientov, ki se z naslednjim obrača na tovariše in tovarišice:

V letih 1931., 1932. in 1933. nas je absolviralo na državnih in privatnih učiteljskih v dravski banovini nad 800 in smo danes skoraj vsi brez službe. Ugotavljamo pa, da je v naši banovini preko 80 učiteljev, ki imajo že polno službeno dobo, a se niso upokojeni. Poročila o prenapolnjenih razredih pričajo, da bi se z uvedbo paralelek dalo namestiti okrog 200 brezposelnih učiteljskih moči. Dalje je bilo izvršenih že več upokojitev, ni pa bil nihče imenovan na izpraznjena mesta. Lasko leto niso bile v celoti izvedene namestitve, kar jih predvideva proračun, in tudi za letos je prostih še vseh 35 učiteljskih mest, ki so bila odobrena s proračunom.

Da dosežemo čim tesnejše sodelovanje med nami, pozivamo vse brezposelne tovariše in tovarišice na zborovanje in na tečaj 29. in 30. t. m. v Ljubljani. Dne 29. t. m. bodo dopolne in popoldne predavanja, zvečer pa gledališka predstava po močno znižanih cenah. Naslednji dan bodo dopolne hospitacije, popoldne pa predavanja in zborovanje, ki bo zelo važno za razvoj naše organizacije. Da bi bila udeležba vsem omogočena, smo poskrbeli, da bo onim tovarišem in tovarišicam, ki bodo sporočili svoje naslove do 23. t. m., povrnjena vožnja ter oskrbljeno prenočišče in hrana. Zaradi prijave je nujno potrebno, da vsakdo čimprej sporoči svoj naslov zaradi dostavitve izkaznice, s katero bo dobil povrnjeno vožnjo ter hrano in prenočišče. Upoštevanji bodo le oni, ki se pravočasno javijo. Ker je vse vezano z velikimi stroški, prosimo tovariše, ki si lahko sami preskrbijo hrano in stanovanje, da nam to pravočasno sporoče. Vse ljubljanske tovariše in tovarišice pa prosimo, naj se zglaš v čitalnici JUU, če nam lahko pomagajo pri organizaciji tečaja in zborovanja in če lahko koga od udeležencev sprejmejo na stanovanje. Prosimo tudi tovariše in tovarišice mariborskega učiteljskega odbora, da pošljejo svoje delegate na zborovanje. Vse prijave naj se pošljejo na naslov: Odsek brezposelnih učiteljskih abiturientov pri sekciji JUU, Ljubljana, Frančiškanska ulica.

Domače vesti

Kraljeva zahvala. Banovinski svet dravske banovine je pri otvoritvi letošnjega izrednega zasedanja sporočil brzojavno izrazje svoje globoke vdanosti Nj. Vel. kralju ter poslal brzojavno tudi poštredni predsednik ministrskega sveta. Na ti brzojavi je prejel g. ban dravske banovine od v. d. ministra dvora naslednje pismo: Gospod ban, Njegovo Veličanstvo kralj je sprejel z zadovoljstvom izrazje vdanosti gospodov članov banovinskega sveta, katere so mu bile predložene pri otvoritvi izrednega zasedanja banovinskega sveta ter mi je blagovolil naročiti, da se za te zahvalim. V. d. ministra dvora Milan Antič m. p. — Od šefa kabineta g. predsednika ministrskega sveta pa je prejel pismo: Gospod ban, gospod predsednik ministrskega sveta je prejel brzojavno pozdrav, katerega ste mu poslali pri otvoritvi izrednega zasedanja banovinskega sveta dravske banovine ter mi je naročil, da Vam kakor tudi gospodom članom banovinskega sveta sporočim njegovo zahvalo.

PROSPEKTI ZA VELIKI FOTO-IZLET V ROGAŠKO SLATINO

so že na razpolago v Specialni fotografirni JOKO ŠMUC, Wolfova ul. 12, dvorišče. Prijavite se čim prej, da dobite boljše grupo. 10244

Vojaške vesti. Trajno so upokojeni: nižji vojaški uradnik 1. razreda Ivan Kušar, Lovro Verčič in Ivan Marencić, po potrebi službe pa so prideleni na službovanje: pehotni kapetan 1. razreda Dragoljub Popović kot manipulirni skladiščni komandir ljubljanskega vojnega okrožja; pehotni podporočnik Danilo Pejnović štabu 45. pehotnega polka; kapetan 2. razreda Filip

odborna je razpravljala o raznih stanovskih zadevah. Zavzeli so tudi stališče, naj obrtništvo korporativno sodeluje pri občinskih volitvah, da bi si pridobilo čim več zastopnikov v občinskih odborih. Zbor je soglasno sklenil uvedbo obrtniškega dneva za obrtništvo v dravski banovini vsako leto 1. decembra, kakor so to že uvedli srbski in hrvaški tovariši. Na ta dan se bodo vršila predavanja stanovsko-propagandnega značaja.

Položaj Slovencev v Avstriji in položaj Nemcev v Jugoslaviji. Govor g. senatorja dr. Val. Rožiča v senatu o priliki proračunske debate, je izšel v posebni brošuri. Kdor se zanima za manjšinsko vprašanje, posebno še za položaj naših rojakov na Koroškem, dobi brošuro brezplačno v Klubu koroških Slovencev (Selenburgova ul. 11. nadst., palača Jadransko-podunavske banke) ali pri g. senatorju, Ljubljana, Gorupova ulica 18. Interesanti naj javijo svoje naslove po dopisnici.

Iz slovenske Koroške. V št. Jakobu v Rožu se bo v nedeljo 24. t. m. vršilo odprtje spominke plošče župniku Franu Treiberju, skladatelju znane pesmi »Mav čez jezero«. Slavlje je bilo namenovano do nedeljo, pa je bilo odloženo. — Pevci Slovenskega pevskega društva iz Borovca bodo gostovali v soto 23. t. m. v Trzinu, v nedeljo 24. t. m. pa v Škofji Loki. Bili so povabljeni od obeh občinskih odborov.

Praktični učiteljski izpiti na državni učiteljski šoli v Ljubljani se začne v petek 20. oktobra ob 8. Kandidatje (tke) ki imajo že najmanj 20 mesecev efektivne službe, naj vložijo pravilno opremljene prošnje za prijem na izpitu uradno tako, da bodo najpozneje do 17. oktobra v rokah izpitne komisije. Kasnejše došle prošnje pridejo v poštev šele za prihodnji termin spomladi.

Na osnovnih šolah v Beogradu bo letos preko 15.000 učencev. Beograd ima 25

žalne plašče

in obleke za dame v največji izbiri in po najnižjih cenah pri

F. LUKIČ, Stritarjeva

klicali zdravniku, ki je nesrečneža za silo obvezal, nato pa so ga prepeljali v Ljubljano v bolnišnico. Njegovo stanje je resno.

Grobniča žrtve kuge. Pri Varaždinu so pred dnevi na malem holmu pod starinskim kipom Matere Božje slučajno našli na večje staro grobišče. Sedaj so ugotovili, da je bil tam skupen grob žrtve kuge, ki je razsajala leta 1709. v Varaždinu in okolici. Ker je imela črna smrt ogromno žetev, so njene žrtve pokopavali v velikih skupnih grobovih. Vse to so ugotovili po medaljonih, ki so jih našli na nekaterih skeletih.

Na željo številnih interesentov je redni vpis v
DOPIŠNO TRGOVSKO ŠOLO
v Ljubljani
podaljšana do 22. t. m.
Tudi za ta čas nudimo izjemne ugodnosti. 10236

Velik požar pri Gospiču. V vasi Ostrvici pri Gospiču je nastal sredi noči v hiši kmeta Radmanovića požar, ki bi bil uničil tudi življenje cele rodbine, če ne bi bilo pravočasno zbudilo dete v zibelki, ki je ob svitu in prasketanju ognja začelo plakati na vso moč. Otrokov jok je zbudil mater in tako so se vsi še pravočasno rešili iz goreče hiše. Naenkrat je bila v velikih plamenih tudi sosedova hiša in v vasi

Predzren vlom sredi Beograda. V noči od petka na soboto sta dva vlomilca vdrla v poslovne prostore zavarovalnega društva »Vardar«. Poslovalnica je sredi Terazij, na najprometnejšem mestu in sta vlomilca svoj posel izvršila silno spretno in smelo. Popela sta se na teraso prvega nadstropja, od tam pa skozi okno v poslovalnico. Nekdo, ki stanuje v hiši, je na terasi opazil dva mlada moška, ki sta utekla, predno je dospela policija. Vlomila sta malo blagajno, v kateri pa sta našla samo okrog 12.000 Din.

Občinstvo naznanjamo, da je »Kamilka«, izdelovalnica čokolade in bonbonov v Zagrebu, Cankarjeva ulica 28. prišla v posest našega rojaka M. Benića. Ta tvornica izdeluje zelo okusne karamele po najboljšem švedskem receptu, kakor tudi fondane, galeje, čokoladni desert, nakit za božična drevesca, itd. po najnižjih cenah. Točna postrežba!

Iz Ljubljane

Sožalje mesta Sušaka Ljubljani. Mestno načelstvo je prejelo iz Sušaka naslednje sožalje: Mestnemu načelstvu v roke gospoda župana dr. Dinka Puca v Ljubljani. Ob priliki letalske nesreče na liniji Ljubljana-Sušak, ki se je pripetila v našem mestu in ki je s svojimi žrtvami globoko pretresla tudi srca suških meščanov, vas prosim, da blagovolite v imenu mesta Sušaka in v mojem imenu sprejeti izraze najiskrenejšega sožalja. Mestni načelnik: Giuro Ružič.

Naprosajo se vsi rezervni oficirji, bivajoči v Ljubljani, da sporočijo komandi mesta svoj poklic in stanovanje. Nezgoda vojaške avtomobilske kolone pri Zidanem mostu ni bila tako huda, kakor je bilo objavljeno v nedeljo 16. t. m., in so vsi vojakji ki so se poškodovali, že zapustili bolnišnico.

Angleško društvo v Ljubljani objavlja, da se bodo redni tedenski konverzacijski večeri od 15. t. m. dalje vsako sredo ob 20.30 vršili v kavarni »Zvezdici in ne v

Priznano največjo izbiro preciznih računal Nestler

kakor ŠESTIL svetovnih znamk in vseh tehničnih potrebščin nudi po najnižjih cenah veletrgovina s papirjem

M. Tičar, Ljubljana

Selenburgova ulica 1, Sv. Petra cesta 26.

Smrtna kosa. Na Krku je umrl g. Karol Lamprecht, vodja litografije. Njegovo truplo bo prepeljano v Ljubljano, kjer bo pogreb jutri ob 16. iz mrtvašnice Sv. Kristofa. Pokojniku blag spomin, žaločim naše iskreno sožalje!

Lastavke se selijo. Lepo vreme še nekoliko zadržuje lastavke v naših krajih. S severa je včeraj priletela velika jata lastavk, ki so se začelo naselje nad Gajevico. Po raznih žicah jih je čepelo gotovo nad 5000. Pozneje so odletele proti jugu.

Najokusnejšo, sočno praško šunko

izredno fine prekajane kranjske klobase, sir, salame po najnižjih cenah delikatesa

V. A. JANEŠ, Ljubljana, Aleksandrova.

Letošnja potrošnja sadja. Do konca avgusta je Ljubljana letos porabila že 688.145 kg svežega domačega sadja. Velik je bil dovoz sadja v juliju in avgustu. Statistiko za avgust smo že objavili. Julija so tri glavne mitnice pregledale velike množine sadja. Na glavnem kolodvoru je bilo uvoženo 135.356 kg sadja, pri mitnici na Poljskani cesti 53.093, pri mitnici na Dolenski cesti pa 13.276. Ljubljana je letos izdala za sadje po mnenju poznavalcev tržnih razmer najmanj 3.440.725 Din, če računamo povprečno ceno sadja 5 Din kg.

Gobe na trgu. Včeraj na ponedeljek, ko imajo ljudje ob nedeljah čas za nabiranje gob, ni bil trg kdovekako obilno založen z gobami. Bilo jih je le nekaj kosar. Zato so bile dražje in so se prodajale po

SOUVAN

7 dni za dom

18. do 25. IX.

7 dni za dom

Mestni trg 24.

Bokun kot manipulirni skladišča 45. pehotnega polka; veterinarski pomočnik 1. razr. Iv. Korič št. 3. konjskega polka; veterinarski pomočnik Slavko Hudolin kot veterinar 21. samostojnemu artiljerijskemu divizionu; artiljerijski pomočnik Martin Prelog kot vodnik 2. divizionu 9. artiljerijskega polka, inženjerski pomočnik Fran Zajc kot vodnik 2. četi inženjerskega bataljona Boke Kotorske, pehotni kapetan 1. razreda Fran Stanković generalštabu komande dravske divizijske oblasti, pehotni kapetan 1. razreda Zvonimir Stančević pa k štabu dravske divizijske oblasti.

Osebnosti v pošle. V poštali službi so premeščeni: Ferdo Nadrag z Ljubljane na Ljubljano 1. A. Lah iz Moškanc na Ptuj, M. Rabič iz Dobrne na Celje, B. Urbančič iz Ljubljane 1. na Ljubljano 2. Terezija Rudolf iz Ljubljane 2. na Ljubljano 1. M. Mor iz Rakeke na Ljubljano 1. D. Kurait z Ljubljane 1. na Ljubljano 6. Ivana Kosovine iz Device Marije v Ptuj v Moškance, Josipina Ferjančič iz Laškega v Krško, Avgust Jenko z Ljubljane 2. na Ljubljano 1. Jurij Palčič iz Ljubljane 1. v Kamnik, Olga Zupancič iz Mežice na Rakek, Franc Grobljšek iz Kamnika na Ljubljano 1. Anton Springer z Bleda 1. na Jesenice, Josip Drobnič iz Kamnika na Ljubljano 1. in Marija Ilc iz Dobrne v Ribnico na Dolenskem. Upokojena pa sta Iv. Zajc v Rušah in Edvard Heuffel na Ljubljani 2.

Lepo slavlje v telefonskem oddelku beogradske pošte. Telefonski beogradske pošte, ki opravljajo službo na medkrajnih progah, so na lep način počastile svojo tovarišico, gđ. Kristino Gorškovo, ki je napravila vse pilotske izpite ter je bila pred dnevi diplomirana. Tovarišice so jo v uradu obdarovale s cvetjem in lepimi spominskimi darili ter izjavljale pri tem, da so zelo ponosne na tovarišico, ki se je s tolikim poštvovanjem in uspehom posvetila naši aviaciji. Gđ. Kristina Gorškova je bila globoko ganjena ter je izrazila tovarišicam svojo hvaležnost tudi zaradi tega, ker so ji one v veliki meri pripomogle do pilotske diplome, ko so, kadar je obiskovala tečaje, poštvovalno delale za njo službo.

Seja delegatov Društva jugoslovenskih obrtnikov v Ljubljani se je vršila v nedeljo v Ljubljani v hotelu Štrukelj. Okrog 50 za stopnikov podružnic in članov osrednjega

osnovnih šol, ki so vse polne. Polni so tudi višji razredi, takozvane višje narodne šole, v katere se sprejemajo učenci, ki niso šli v meščanske ali pa srednje šole, do 14. leta. Največja je osnovna šola Filipa Višnjića, ki ima v 33 oddelkih 1812 solarjev obeh spolov.

Uporabljajte narodni kolek »20. IX. 1908«. CMD ima še veliko zalogo črnega narodnega koleka. Dolžnost slehernega narodnjaka je, da vsaj ta mesec opremi svojo korespondenco s tem kolekom.

SPD sporoča, da bosta Aleksandrov dom in Vodnikova koč. od 20. t. m. dalje zaprti. V Triglavskem pogorju so odprte in oskrbovane še naslednje planinske postojanke: Aljažev dom v Vratih, Triglavski dom na Kredarici, Staničeva koč. in koč. pri Triglavskih jezerih.

Akademski podružnici CMD, ki je s sodelovanjem nekaterih srednješolskih in akademskih društev v Ljubljani izpeljala veliko knjižno nabiralno akcijo, se Sokolsko društvo v Limbušu iskreno zahvaljuje za velikičudni dar 120 knjig.

Znanilke mile jeseni. Šopek trobentice, ki cveto na njenem vrtu v Gorupovi ulici, nam je poslala včeraj senatorjeva soproga, g. Milka Rožičeva. Trobentice v sedanjem času so gotovo znanilke mile jeseni.

Kmetje plačujejo dolgeve z žitom. Na zahtevo kmečkih dolžnikov so nekatere banke v južnih krajih naše države uveljavile nov način odplačevanja dolgov. Banke so uredile žitna skladišča, kamor bodo poljedelci na račun dolgov dovažali žito. Za 100 kg pšenice se odračuna 120 Din dolga. **V temi strmojavlj čez skalno steno.** Iz Kamnika poročajo: Mestni delavec Hribar se je v nedeljo o polnoči vrnil z avtobusom iz Ljubljane. Hišna vrata na njegovem stanovanju pod Malim gradom so bila že zaprta. Delavec, ki je znan kot izredno miren in delaven mož, ni hotel buditi domačih iz spanja, da bi mu prišli odpirati vrata. Odločil se je, da bo šel raje na Mali grad in od tam splezal po skalni steni na domače dvorišče. V temi pa mu je vrhu skale spodsladilo, da je nesrečno padel 8 metrov globoko na kup kamenja in se strašno potolkel. Zlomil si je desno nogo in razbil koleno na levi nogi, poleg tega pa je dobil še hude notranje poškodbe. Z glavo in desnico je udaril ob koničasto ograjo, da so mu konice prizadejale globoke rane. Domači, ki jih je prebudil nenavaden ropot in stokanje na dvorišču, so hitro po-

je nastala strašna panika, ker vaščani niso imeli niti dovolj vode, da bi gasili. Ko so bile v ognju že štiri hiše, se jim je posrečilo, da so ožen lokalizirali z visokim zidom iz kamenja in blata. Do tedaj so tudi iz 2 km oddaljenega velikega vodnjaka nanosili toliko vode, da so lahko preprečili razširjenje ognja na 13 ostalih vaških domacij. Zgorele so štiri domačije in znaša škoda preko 200.000 Din. Nesrečni posestniki sploh niso bili zavarovani.

Tolpo, ki je ponarejala turške zlatnike. Je po dolgem trudu zajela policija v Skoplju. Že lani je bilo prijavljenih več primerov, da so mnogi kmetje iz okolice pri nakupu zlatnikov, ki so v južnih krajih zelo zaželeni za okras in tudi zaradi varnosti, naselili premetenim zločincem, ki so kot zlate turške lire prodajali malo vreden drobiž. Bakreni turški drobiž tako zvane »čereke«, so prebrisanji zločinci prevlekli z nekakšno blestečo kovinsko raztopino skozi katero so se še dobro videli turški znaki. Slepargji so bili štirje in je eden med njimi fantek, ki mu je komaj 13 let. Ta fantek je po ulicah prodajal prej časopise in sladkarije, ko so ga sleparji prevzeli v svoje društvo, pa je začel prodajati turške lire. Odrasli člani tolpe so v okolici mesta prežali na kmete ter jih pod pretvezo, da jim bodo razkazali razne zanimivosti, vodili v mesto. Na dogovorjenem mestu je šel stal fantek, ki je prodajal zlatnike. Spremljevalec izbranih žrtve je prvi kupil od njega »zlatnik« za 150 do 200 Din ter potem tudi njim priporočal, naj izkoristijo ugodno priliko. Ko je bila kupčija sklenjena, se je fantek izgubil in tudi uslužnega spremljevalca je zmanjkalo, še predno so osleparjeni ljudje spoznali, kaj so kupili. Med žrtvami prednjih sleparjev je mnogo dinarjev, ki so kupili ponarejene zlatnike, da bi prinesli domov dragocen spomin.

Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobijeno perilo v najlepšo izdelavo.

EKSTAZA

Jutri premiera v Elitnem kinu Matici

Ljudska samopomoč v Mariboru reg. pom. blagajna, je imela v nedeljo 17. t. m. svoj izredni občni zbor, na katerem so se sprejela nova pravila, na podlagi katerih se bodo sprejemali novi člani. Samo prehodne določbe glede starih članov se niso sprejele, ker ni prišlo do sporazuma. Izvolila se je izmed navzočih članov tričlanska deputacija, ki bo predložila banki upravi posebno tozadevno prošnjo.

Kongresni kavarni, kakor je bilo prvotno določeno. Ga. Copelandova bo pričela s tečajem za angleško dikcijo in deklamacijo in gđ. Perdanova s tečajem za začetnike in perfekcijskim tečajem v prvih dneh oktobra. Prijave se sprejemajo v društvenem lokalu, Rožna ulica 41, ob torkih in petkih od 18. do 19. ure.

Danes zadnjični zvočni film »Zadnji dnevi Pompejev«. Prekrasni zgodovinski film »Zadnji dnevi Pompejev« bomo videli danes ob 14. uri v Elitnem kinu Matici nepreklicno zadnjičkrat. Vsi, ki filma še niso videli, naj si ga ogledajo. Film ponavlja ZKD na izrecno željo občinstva. Izredno nizke cene!

Učni tečaj Trgovskega društva »Merkur«. Trgovsko društvo »Merkur« namerava prirediti večerne učne tečaje, ki se bodo vršili ob delavnikih v času od 7. do 9. zvečer, za slovensko trgovsko korespondenco, knjigovodstvo, strojeplasje, stenografijo slovensko in nemško, laški in nemški jezik. Tečaja za laščino in nemščino se bosta vršila v dveh oddelkih a) za začetnike in b) kot višji nadaljevalni tečaj. Tečaje se odprejo pod pogojem, da se prijavi za posamezne predmete zadostno število udeležencev. Prijave v društveni pisarni od 9. do 12. in od 15. do 17. ure (Gregorčičeva ulica 27, pritličje, Trgovski dom). Ob sobotah popoldne ne uradujemo.

Zenski Pokret vabi svoje članice, da se udeležijo sestanka s češko feministko g. dr. Julko Chlapce-Djordjević, ki bo v četrtek 21. t. m. ob 5. popoldne v damski sobi kavarne Emone. Brez posebnih vabil.

Društvo Tabor. Pevski odsek ima drevi vajo za zadušnico.

Praški izletniki. Pri hotelu »Slon« se je v nedeljo popoldne ustavil prvi avtobusni kolos. Iz Prage se je pripeljalo 33 izletnikov v velikem avtobusu znamke »Tatra«. Avtobus je imel šest koles in je bil najmoderneje opremljen. Praški izletniki so včeraj dopoldne nadaljevali vožnjo na Sušak. Pražani bodo nekaj dni preživel na lepi Baški.

Tujski promet v avgustu je bil prav živahen. V Ljubljano je prispelo 7752 tujcev, od teh 1853 inozemcev, v prvi vrsti iz Avstrije, češkoslovaške in Italije. Prenocin je bilo 20.152. Napram juliju se je tujski promet znatno povečal, kajti julija je bilo le 4618 tujcev in 15.111 prenočin. Avgusta je Ljubljana imela nad 2 milijona dinarjev od tujskega prometa.

EKSTAZA

Zvonimir Rogoz - Heda Kiesler

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblakost 1-10. 7. padavine v mm, 8. vrsta padavin. Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo.

18. septembra

Ljubljana 7, 759,3, 11,4, 86, mirno, megla. — Ljubljana 13, 758,6, 19,3, 64, ENE3, 10, — Maribor 7, 758,8, 12,0, 90, mirno 7, — Zagreb 7, 759,9, 13,0, 80, NNW2, 9, — Beograd 7, 758,1, 13,0, 90, WSW2, 8, 0,2, dež; Sarajevo 7, 762,3, 70, 90, mirno, 2, — Skoplje 7, 759,8, 12,0, 85, mirno, 9, — Split 7, 758,6, 18,0, 80, NE4, 10, — Kumbor 7, 758,6, 18,0, 85, mirno, 8, — Rab 7, 760,9, 16,0, NE4, 2, — Temperatura: Ljubljana — 9,4; 20,2; — Maribor 18,8, 12,0; Zagreb 19,6, 12,0; Beograd 19,0, 12,0; Sarajevo — 6,0; Skoplje — 7,0; Split — 16,0; Kumbor — 17,0; Rab — 15,0.

EKSTAZA

Simfonija erotike in strasti

EKSTAZA

Simfonija erotike in strasti

EKSTAZA

Zvonimir Rogoz - Heda Kiesler

KULTURNI PREGLED

Po otvoritvi dramske seziže

Letošnja gledališka sezija se niti malo ni pričela v znamenju kakšnih najbolj rožnatih pričakovanj. Kakor smo že zabeležili, je bil prvi večer v drami — premiera Shakespearejeve »Komedije zmešnjav« v prenovljenem, dovršenem Zupancičevem prevodu in v režiji prof. Sesta — tako slabo obiskana, da tako slabega obiska doslej še nobeno leto nismo doživeli na otvoritvenem večeru. Pri naslednjih dveh premierah — Krleževa »Vagonija« v Gavellovi in Cankarjeva »Pohujšanje« v Šestovi režiji — je bil odziv od občinstva za spoznanje živahnosti, pa še od daleč ni dosegel tiste višine, ki bi mogla upravi, igralcem in vsem, ki jim je prospek Narodnega gledališča resnično pri srcu, naliti vrhano mero optimizma. Tisti široki krog stalnih obiskovalcev in navdušenih oboževalcev gledališke umetnosti, ki jih je imel naš teater v prejšnjih letih, je s časom splahnel na majhen, zmerom ožji krogček in prva premiera v drami je letos podčrtala neprijazne perspektive zlasti z dejstvom, da je precej očitno izostal tudi tisti del napol modnega, napol literarnega občinstva, ki je v naši družbi zmerom simptom prosperitete za gledališče: tisti krog namreč, ki se mu teater zdi najbolj modena, najbolj gospo-

ska panoga umetnosti in ki so mu gledališke premiere najbolj ustrezna prilika, da javnosti prikaže svoje tolahte in svoj sijaj. Naše gledališče je izgubilo naprej tisto svojo publiko, ki ji je po svoji oficialni misli dandanes v prvi vrsti namenjeno — meščanstvo. Ostala je mladina na dijaškem parterju, ostala je pičla družinka čistih duhovnih uživancev, ostale so decimrane vrste tistih intelektualcev in delavcev, ki jim kultura ni pusta forma, temveč kos življenja in borbe. — Preden si naj ogle-damo vrednost in pomen umetniškega ustvarjanja, kakor se nam prikazuje v prvih početkih te brez dvoma kritične, za usodo našega Narodnega gledališča nadvse pomembne seziže, naj nam bo dovoljeno, da malo razmislimo o tem večnem, večno novem problemu: teater in njegovo občinstvo.

Od sile preprosta in bližnja je pri razmotrivanju te zadeve misel: češ: glejte, uprava. Kadar je hiša prazna, kadar je razpoložena mrtvaško in je inkaso porazen, si skoraj zmerom mislita igralci in gledalci: uprava. — Toda nobenega dvoma ne more biti, da pripada pri vseh znamenjih in porazih, ki jih doživlja gledališče, najtežji in neodoljivši delež zmerom — občinstvu. Narodno gledališče se glasi naslov, narod — publika je tu tako rekoč prva in zadnja instanca vseh zadev. Bolj

kakor uprava, bolj kakor ves gledališki personal je v razvoju našega gledališča v teh zadnjih letih odpovaldal človek iz občinstva. Ista desinteresanost, ista nasivnost, ki se je pomelele vgnedila v vseh panogah našega kulturnega življenja, se je polagoma zmagovito razrasla po teatru, za sedla ves parter, se bohotno vgnedila po ložah in se razlegla vse tja gori do galerijskih sedežev in stojšč. Ta dezertacija iz teatra — to je že vendar enkrat treba piti — ni toliko nezaupnica upravi ali celo ansamblu, kolikor je v prvi vrsti nezaupanica gledalcu, človeku iz občinstva samega. Naš meščan, naš občan se je polagoma naveličal uporabljati pravice, ki mu gredo, zakrnil se je v topo lenotnost in je šel domov. Nikjer ni pisana, na od pamtiveka je veljavna pravica, da gledalec v teatru odobrava, kar mu ugaja, in da s prav. V tem svobodnem izboru, v tej svobodni ločitvi zrna in plevele, ki je od nekajd prepuščena gledalcu, je izražena tista čudovita demokracija, ki je v najčistejši obliki ostala ohranjena do danes samo še v tistem zaključnem prostoru, ki sega od rampe do galerij. Svoboda aplavza in svoboda protesta v teatru — to je brez dvoma pravica, ki je niti danes niti nikoli ne gre zametavati.

Toda doživeli smo čas, da človek brez vsake skoposti meče čez plot še tisto, kar ima. Gledališče je zrcalo življenja, zrcalo življenja in družbe — in še več. Umetnost v gledališču, ki izmed vseh umetno-

sti najbolj neposredno in najbolj konkretno oblikuje življenje in čas, je klica, iz katere rase progres in iz katere vstajajo novi vekovi. Ob lenobni apatiji duhovnega in življenjskega kaosa, ki sicer menda res ni prav podoben svetopisemskemu vesoljnemu potopu, pretvarja v nekakšno narobe — Noetovo barko: namesto da bi iskali zavetja in kompasa na rešilnem brodu, se ljudje rajši predajajo neznanim valovom. In naj si le nikar ne domišlja noben filister in noben moralist, da je usoda naroda in družbe s katerokoli drugo panogo umetniškega ustvarjanja povezana bolj tesno in bolj odločilno kakor s teatom.

Občinstvo je šlo iz hiše. Kdo bo še pisal sodbo o stvareh, ki groze, da bodo postale zasebna zadeva? — Toda slovensko Narodno gledališče ima med občinstvom dragoceno rezervno mladino. Samo da se je ta mladina zadnja leta tudi v gledališču tako mirno privadila na molk. Studentje, ki so imeli prvi čas po vojni skorajda prvo in zadnjo besedo v hiši, so se pomelele zadovoljivo s tiho vlogo, da v zbranem, polnem številu stoji na mrtvi straži na prvem parterju. Samo ta mladina bi lahko s svojim temperamentom pregnala puščobo iz hiše, samo ta mladina je izmed občinstva poklicana, da s svojega prostora zanesne gibanje v lože in parter. Od te mladine v prvi vrsti zavisi, ali je premetra ogoodek in senzacija ali ne. Za to je seveda treba predvsem dveh reči: zdravega razsodka, ki ga našemu dijaštvu gotovo ne manjka, in

pa temperamenta, ki ga je dandanes med mladino za čuda malo.

Pod takšnimi izglezi smo doživeli prve tri letošnje premiere, o katerih smemo reči, da so pri gledalcih druga za drugo dosegle prav simpatičen sprejem in ki so nam zlasti pri Shakespeareju in pri Krležiji pokazale, kako v našem gledališču iz leta v leto rase njegova notranja ustvarjalna moč. Videli smo stvaritve režiserjev, igralcev in ansambla, ki smo jih sprejeli z najčistejšim doživljem. — Obenem pa smo imeli dovolj prilike, da razmislimo o potih, ki jih naj hodi Narodno gledališče današnji čas.

★

»Gledališki list«, drama, izhaja za vsako premiero, urejuje Fr. Lipah. — Ost: Pohujšanje v dolini šentflorjanski; Plummer: Dobrotnik; razno, program itd.

Iz češkoslovaške kulture

Oldřich Zemek: Pod Triglavem. — Med redke primere, v katerih so tuji pisatelji vzeli za snov literarne obdelave slovensko zemljo in njeno življenje, je treba pristeli zbirko pesmi, ki jo je pravkar izdal v Brnu mladi literat Oldřich Zemek pod naslovom »Pod Triglavem«. Te pesmi so nastajale v zadnjih treh letih in so deloma izšle v reviji »Středisk«. V njih se odražajo občiski Gorenjske in Ljubljane, vplivi prirodnih lepote in reminiscence na slovenske pes

ZVOČNI KINO IDEAL

Danes ob 4., 7. in 9. uri zvečer

HALO BABY!

Prekrasna filmska opereta o mladi uradni podzemski železnici in njenem zaročencu pilotu. — Čarobne popevke Paula Abrahama.

Marta Eggerth, Hermann Thimig, Jakob Tiedtke, Fritz Kampers

Samo 2 dni! Samo danes in jutri!

u. Divjaški napad. V ljubljansko bolnico so morali prepeljati 29 letnega dinarja Antona Jarca iz Podpeči, občina Preserje, ki sta ga sinovi napadla dva fanta in ga poškodovala na glavi ter po telesu.

u. Kamnosečnik na spominski plošči septembrskih žrtve izvedla trdka Vodnik in ne Toman, kakor je bilo pomotno včeraj navedeno. Ravno tako je trdka Vodnik oskrbela tudi plošče na vrtnarski razstavi.

Iz Celja

e. Maša zadušnica za septembrske žrtve. V sredo 20. t. m. ob 7.15 zjutraj se bo brala v župni cerkvi v Celju maša zadušnica za naša narodna mučenika Ivana Adamiča in Rudolfa Lunda, ki sta, zadeta od krogel nemške soldateske, položila 20. septembra 1908. svoji mladi življenji na oltar domovine. Odbori obeh podružnic CMD, Sokola, Jadranske straže, Soče in Jugoslovenske Matice pozivajo vse svoje članstvo in vse ostalo narodno zavedno prebivalstvo mesta Celja in okolice, da se v počastitev spomina narodnih žrtve udeležijo maše zadušnice.

e. Prodaja spominskih znakov in šolah in po mestu. Te dni bodo prodajali po šolah spominske znake za sklad septembrskih žrtve. Pozivamo mladino, da z nakupovanjem teh znakov počasti spomin Adamiča in Lunda, ki sta dala svoji življenji za našo lepšo bodočnost. V mestu bodo prodajali znake in razglednice. Kupujte te znake in razglednice!

e. Imenovanje sodnega izvedenca. Pooblaščen inženjer kemije g. Vojo Knop v Celju je bil včeraj pri predsedništvu okrožnega sodišča v Celju imenovan za stalnega sodnega izvedenca.

e. Trgovska nadaljevalna šola v Celju. Popravni izpiti za šolsko leto 1932-33 bodo za vse razrede: pisni in ponedeljek 25. t. m. ter ustni v torek 26. t. m. vsakokrat ob 16. dalje po razporedu, ki bo na uradni deski. K imenovanju, kakor tudi eventualnim drugim izpitom, ki bodo v istem času, se bo javiti učencem (komu) pri vodstvu šole 21. in 22. t. m. ob 18. do 19. in primesti s seboj zadnje šolske izpise. Sprejemni izpiti za I. razred odpadejo. Vpisovanje bo 28. in 29. t. m. vsakokrat ob 18. do 20. K vpisovanju je treba prinesiti zadnje šolske izpise. Vpisna znanja 25 Din. V to šolo se morajo vpisati in jo obiskovati vsi vajenci trgovin v mestu Celju in naslednjih krajih njegove okolice: Babno, Breg, Gaberje, Lava, Levce, Lise, Medlog, Ostrožno, Polje, Spodnja Huda, Spodnja Ložnica, Trnovlje, Zagrad, Zavodna, Zg. Hudinja, Bukovčak, Čret, Dobrava, Store, Teharje. V nedeljo 1. oktobra bo ob 10. v šoli otvoritvena slovesnost v prisotnosti g. članov šol. odbora, mestnega ter sreskega združenja trgovcev ter nastavnikov. Te slovesnosti se morajo udeležiti vsi učenci (ke). Redni pouk se bo pričel za 4. razred v ponedeljek 2. oktobra, za II. in III. razred pa v torek 3. oktobra, obkraj ob 14.

e. Preložena nočna vaja v Celju. Za torek 26. t. m. določena nočna vaja vojaške in civilne obrambe pred sovražnimi napadi je preložena na poznejši čas.

e. Žrtve nesreč in napadov. Na Ljubnem si je 45letna kočarica Ana Jakobova v petek pri padcu v jarek izpahnila nogo v gleženj. V St. Vidu nad Valdekom je bil napaden 59letnega, pri tamkajšnjem župniku uslužbenega dinarja Jožeta Pavlina in mu z rogom občutno poškodoval levo roko. V Gotovljah si je 26letni posestnik sin Josip Antolga v soboto pri padcu z neke deske pretrgal kite na levi roki. 25letna dinarica Marija Umrčarica z Gomilkega je v soboto zavozila s kolesom v kup gramoza in si pri padcu močno poškodovala desno roko v ramenu. Pri Sv. Trojici v okolici Rogaske Slatine so neki fantje s kamenjem napadli 20letnega brata Martina Jagodiča in ga občutno poškodovali po glavi.

e. Umrli je v nedeljo 17. t. m. v Medlogu 24 pri Celju 72letni prevzikan Anton Lipovec, istega dne pa je umrla v celjski bolnišnici 31letna železničarica žena Matilda Grobinova iz Corčavca pri Kostvini.

V nekaterih je uporabil motive slovenskih ljudskih izročil, v ostalih pa pripomrelo k učinku naelotivne na slovensko pojstvo. Zgodijo se pa tudi, zlasti v nekaterih prozih odlomkih knjige, da se Zemek ne povzpne nad višino literarnega turista.

Lahko smo voelili tega literarnega dogodka, saj se v Zemkovi zbirki tako prirečno in mestoma globoko odraža naša zemlja.

O Janu Vavčar Legi so ob 100letnici njegovega rojstva 14. septembra obirno objavili večji česki listi. Omeniti bi bilo, da so vsa poročila ugotovljala Legov vpliv na poetično Cegnarjevega prevoda »Babice Božene Nemceve«. Povod so simpatije sprogegovorili o stihih med Čehi in Slovenci. V brskih »Lidovih Novinah« je stalni poročevalac o slovenski literaturi, pesnik in esejist Rajmund Habšina ob tej priliki podal pregled literarnih stikov med Čehi in Slovenci od naših protestantskih pisateljev preko Dobrovskega in Prešerna do Legovih časov.

Umetniška nagrada. Češka Akademija znanosti in umetnosti je razpisala iz fonda advokata dr. Leopolda Katza nagrado v znesku 50.000 Kč. Natačaja se morejo udeležiti vsi likovni umetniki češke narodnosti, ki so v zadnjih treh letih ustvarili kako znamenito umetniško delo. Vera Dostolova.

Usoda lužičkih kulturnih delavcev. Znano je, da je bilo meseca aprila aretiranih šest lužičkosrbskih inteligentov: Bart, dr. Cyž, Janak, slikar M. Nowak, pisatelj Slodenk in Šaiba. Zaprti so bili v takozvanem »Korrek-

e. Nepoštena prodajalka vina. V nedeljo se je pojavila v Celju neka kmečka ženska in ponudila raznim gostilničarjem vino v nakup. Rekla je, da je iz Artič pri Brežicah, in je povsod ponujala isto količino vina ter zahtevala isto aro. Neki gostilničar se je takoj informiral v Artičah in izvedel, da te ženske v Artičah sploh ne pozna. Svarimo gostilničarje pred to žensko.

e. Za avtobusni izlet na Plitvička jezera, Senj, Novi, Crikvenico in Sušak od 23. do 25. t. m. je še nekaj mest prostih. Prijaviti se je treba do četrta 21. t. m. v pisarni mestnega avtobusa na celjskem magistratu.

e. Mestna kopališča ob Savinji se zavorijo jutri.

e. Kino Union. Danes ob 20.30 špionažni zvočni vefilm »Afera polkovnika Redla« in dve zvočni predigri.

Iz Maribora

a. Lep shod JNS v Krčevini. Krajevna organizacija JNS v Krčevini-Košakih je sklicala v nedeljo v krčevinskih kočah javen shod, ki je silajno uspel in ki se ga je udeležilo nad 200 volitev. Shodu je predsedoval predsednik krajevne organizacije, šolski upravitelj g. Cvetko, ki je najprej pozdravil vse navzoče, posebej se senatorja g. dr. Ploja, zastopnika politične oblasti g. Kropjeja, inspektorja g. dr. Poljanca, zastopnika zadržanega poslanca, g. dr. Vauhniko, župana občine Sv. Peter Fluherja in šolskega upravitelja g. Kramerja ter druge. Nato je podal poročilo o delovanju organizacije, ki šteje v tem kratkem času po ustanovitvi že okrog 100 članov. Nato je povzel besedo g. dr. Vauhnik, ki je podal izčrpen referat o komasaciji občin in o velikem pomenu bodočih občinskih volitev, ki bodo 15. oktobra. Senator g. dr. Ploj je poudarjal pomen JNS in nieno delo za ohranitev edinstvene Jugoslavije, v kateri nihče ne sme motiti slege in bratstva, kakor tudi ne bo nobenemu separatistu dopušteno delati zgage pri bodočih občinskih volitvah. Govorili so nato še banovski svetnik g. Janžekovič, ponovno g. dr. Ploj, g. Glaser in četnik »N. O. D.«, kakor je bil sestavljen komite za pripravo volitev v novi veliki občini Košaki, ki kateri sta pripadli sedaj tudi občina Krčevina in Sv. Peter. Na splošno željo je bil izvoljen za nosilca liste g. Janžekovič iz Dolnje Počehove, ki uživa med ljudstvom splošno zaupanje in narodno priznanje. Končno je bilo še sklenjeno, da se bo vršil redni občinski zbor krajevne organizacije v mesecu decembru.

a. Iz ekonomskih razlogov je priporočljivo abonirati se v gledališču, ker je za letošnjo sezono že sedaj obvezanih več odličnih gostov. Pri teh predstavah se bodo cene vstopnicam zvišale, dočim bodo prejemali abonente vse te predstave tudi v svojem abonmanu! — Prijave za abonma sprejema gledališka blagajna dnevno od 9. do pol 13. in od 15. do 17. ure. (Ob nedeljah in praznikih samo dopoldne).

a. Doseganje gledališke abonente, ki se žele obdržati lanske sezone, prosijo gledališka uprava, da jih dvignejo najkasneje do danes zvečer. Po tem roku se bodo njihovi sedeži oddajali drugim interesentom.

a. Sprememba v društvu »Jadrano«. V nedeljo dopoldne je imelo mariborsko društvo primorskih emigrantov, pevsko društvo Jadran v Narodnem domu svoj izredni občini zbor, na katerem je bilo glasno sklenjeno z ozirom na razširjeni delokrog društva, opustiti v naslovu naziv »pevsko društvo«. Deloma so bila spreminjena tudi tozadevna društvena pravila.

a. Sestanek mariborskih članov strokovne organizacije natarjarjev in hotelskih kuharjev za dravsko banovino se je vršil 14. t. m. ter so obilen posej in številni pristopi novih članov pokazali, kako skrajno potrebna je bila ustanovitev in vodstvo te organizacije po mladih močeh. Organizacija si je dala nalogo, usposobiti člane tako, da bodo lahko zasedli tudi ona mesta, ki so bila zasedena od nenadomestljivih tujcev. Organizaciji želimo najboljše uspehe in tudi to, da bi jo podprli merodajni faktorji.

a. Tuliški promet v Mariboru po končanih počitničnih zopet polagoma poima. V prvi polovici septembra je bilo pri mariborski mestni policiji prijavljenih 810 tujcev, od teh 217 izomzemcev.

a. Zagonetna smrt posestnika. Včeraj zjutraj je izzvala v Zgornji Sv. Kungoti splošno pozornost in razburjenje nenadna smrt tamošnjega posestnika Josipa Divjaka, ki je očividno podlegel zastrupljenju. O dogodku je bilo obveščeno mariborsko državno tožilstvo, ki je takoj odredilo preiskavo. Kakor je posneti iz orožniškega poročila, je odšla v nedeljo zjutraj z doma v Avstrijo Divjakova žena Kristina. Iz moke sta si Divjak in jenjena pripravila gibanice. Deklica je pojedla manjšo količino

tionshaus v Budyšinu, v zelo nezdrih prostorih, tako da se je mnogim izmed njih poslabšalo zdravje. Dobivali so tudi zelo slabo hrano in so bili prisiljeni k telesnemu delu. Ker pri zaslišanju niso mogli nikomur ničesar dokazati, so jih spet po petteder ekem zaporu izpustili, pridržali pa so slikarja in pisatelja Mart. Nowaka, katerega so izpustili šele po osmih tednih. Sedaj je jasno, da pomenijo te aretacije zgolj narodno preganjanje. Vsi prizadeži so bili z uradnim ukazom razrešeni svojih služb in vrženi v bedo. Tudi po prihodu iz ječe jim mesta niso bila vrnjena. Še več: Nemci so zahtevali od njih celo, da bi morali plačati hrano, ki so jo prejemali v zaporu, in sicer 2 marki dnevno. Ako tega ne bi storili, jim grozi eksekucija ali ponoven zapor. Ti dogodki so zopet kričev in jasen dokaz, kakšno kulturno svobodo »živajo Lužički Srbi«.

Rusko gledališče v Beogradu. V Beogradu nastopa pod vodstvom g. Julije V. Raktine že več let z uspehom ruska gledališka družina, ki ima tudi svojo lastno dramsko šolo. Letošnja sezona otvori ta skupina 1. oktobra s prošloto tragedijo Merežkovskega »Peter in Aleksej«. Med ostalimi uprizoritvami se obetajo v novi sezoni Ostrovskega »Talenti in oboževalci« ter »Kolo sreče«, inscenacija romana Dostojevskega »Zli duh«, V. Vjačeslavskega »Vila vdove Tuljakove« (Vjačeslavski, ki je poleg Raktine glavni režiser te skupine, je imel že prošlo sezono velik uspeh s svojim delom »Emigrant Bnčuk«), dalje »Ljubzen pod mikroskopom« N. Jevreinova, Knuta Hameuna »V krepilnih življenja« itd.

teh gibanje ter popila škodljivo meka, posestnik je pa privoščil prejšnjo količino pripravljene jedi. Kmalu je postalo obema slabo, da sta bruhala. Divjakovo stanje se se je ponoči poslabšalo, mož se je onesvestil in morali so ga prepelati v bolnico, kjer je pa včeraj okrog 5. zjutraj umrl.

Gospodarstvo

Hišnim posestnikom

V kratkem je pričakovati, da bo finančna uprava izdala poziv za predložitev davčnih prijav za zgradarino. Ta poziv se izda vsako leto v jeseni, toda vedno ob drugem času, ker je baš čas razglasitve merodajen za prijavo najemnin. Osnova za odmero zgradarine je namreč po zakonu ona letna najemnina, ki jo plačuje najemnik ob času, ko se razglasi poziv za predložitev prijave.

Zaradi splošne gospodarske stiske imajo danes najemnine za stanovanja in za poslovne lokale izrazito padajočo tendenco. Dohodki so se povsod tako skrčili, da prebivalstvo enostavno ne zmore onih najemnin, ki so veljale še nedavno. Hišni posestniki, zlasti oni, ki morajo plačevati aunitete za najete hipoteke, se znižanju do zadnjega branijo in pristajajo na nižje najemnine šele tedaj, ko stranke zaradi nemogućnosti plačevanja dosedanjih najemnin odpovedo stanovanja; mnogi pa se branijo do zadnjega in se spriznajo z nižjo najemnino šele tedaj, ko spoznajo, da praznih stanovanj po starih visokih najemninah nikakor ne morejo več oddati. Tu ne pomaga noben rentabilitetni ali drug račun, ker gre življenje v sedanjih krizi preko vseh teh računov.

V interesu samih hišnih posestnikov je torej, da čim prej primerno revidirajo najemnine, če tega še niso storili. Storit pa morajo to, preden izide poziv za vložitev prijave, kajti poznejše znižanje ne more imeti nikakega vpliva več na višino davka. Hišni posestnik, ki bo najemnino znižal šele po razglasenem pozivu za predložitev prijave za zgradarino, bo moral plačati skoli vse leto zgradarino od stare visoke najemnine. Kdor torej vidi, da sedanjih najemnin ne bo mogel več držati, naj z znižanjem prav nič ne odlaš. Če pozneje znižajo najemnino za eno tretjino, bo moral od znižanih dohodkov plačati kar polovico za davke. Če pa že sedaj izvede znižanje za isti znesek, mu bosta zaradi nižje zgradarine ostali po odbitku davkov vsaj dve tretjini kosmatega dohodka. Hišni posestniki naj torej sedaj dobro preudarijo, da jih ne bodo razmere prisilile k znižanju pozneje, ko ne bo več mogoče sorazmerno znižati tudi davka.

Nadaljnje nazadovanje indeksa cen

Študijski oddelek Narodne banke je pravkar izdal indeks cen v trgovini na debelo za avgust, ki kaže nov padel ob 63.7 na 60.7. Tako nizkega indeksa še nismo doslej za beležili, kajti najnižji je bil indeks v lanskem septembru, ko je znašal 61.8, pa se je v naslednjih mesecih pričel dvigati, tako da je letos v februarju dosegel 68.4; od letošnjega februarja pa opazamo stalno padanje indeksa.

Padec indeksa od julija na avgust je v zvezi a padcem žitnih cen po novi letini. Tudi lani je indeks od julija na avgust padel od 65.6 na 62.8. Od posameznih delnih indeksov je najbolj nazadovalec indeks cen rastlinskih proizvodov, in sicer od 58.1 na 49.3, indeks cen živine in živinskih proizvodov se je nekoliko popravil od 54.0 na 55.6, indeks cen industrijskih izdelkov je popustil od 70.5 na 68.5, indeks cen mineralnih proizvodov pa je ostal nespremenjen in le za malenkost nazadovalec od 75.1 na 74.9.

Gibanje indeksov cen v zadnjih letih nam kaže naslednja primerjava:

	rast.	živ.	ind.	skupni
avg. 1928	127.2	114.3	95.9	105.8
> 1930	93.9	96.7	79.7	87.7
> 1931	75.7	75.6	70.8	73.6
> 1932	64.0	59.6	63.4	62.2
> 1933	49.3	55.6	68.5	60.7

V primeri z lanskim avgustom sta nekoliko višja indeksa živilskih in industrijskih proizvodov, indeks cen rastlinskih proizvodov pa je padel kar za 14.7 točke.

Posledice zunanje oslavitve dinarja se kažejo prav za prav le pri indeksu cen industrijskih izdelkov, ki je za 3 točke višji nego je bil lani; to pa pomeni, da so industrijske cene na debelo letos povprečno le za 3% višje. Poleg tega opazimo, da se je povprečno napetost med indeksom cen glavnih uvoznih predmetov in glavnih izvoznih predmetov. Indeks cen glavnih izvoznih predmetov je od lanskega avgusta padel od 57.0 na 55.8, indeks cen glavnih uvoznih predmetov pa se je istočasno dvignil od 66.5 na 73.4, kar je v zvezi s podražitvijo uvoznih predmetov zaradi oslavitve dinarja. Pa tudi uvozni predmeti so se podražili povprečno le za 10%.

Indeks cen na drobno

Tudi indeks cen v trgovini na drobno (ki velja za Beograd) je v avgustu popustil, in sicer od 74.1 na 73.6 (1928 = 100); lani v avgustu je znašal ta indeks 74.1, predlanskem pa 80.6. Kakor smo že enkrat poudarili, gre nazadovanje indeksa cen na drobno bolj počasi. Dočim so cene na debelo danes za skoro 40% nižje nego l. 1928, so cene na drobno nazadovale le za 26.4%. V primeri z lanskim in predlanskim avgustom so se posamezni indeksi takole spremenili:

	avg. 1931	avg. 1932	avg. 1933
prehrana	80.8	75.5	73.9
oblačila	74.0	75.5	73.9
kurjava, razsvet.	85.1	78.8	74.3
splošni indeks	80.6	74.1	73.6

V primeri z lanskim avgustom se je dvignil le indeks cen za oblačila. Zanimivo je, da se kolonialni proizvodi navzile podražili izomzemskih plačilnih sredstev v splošnem niso podražili. Delni indeks cen kolonialnih proizvodov (ki spada v skupino »prehrana«) je znašal v avgustu 79.6 nasproti 80.8 v lanskem avgustu.

Gospodarske vesti

Prisilna organizacija volvodinskih mlinov. Minister za trgovino in industrijo je po zaslišanju zbornic v Beogradu. Novem Sadu in Velikem Bečkereku, odobril, da se v smislu določb občnega zakona ustanovi prisilno strokovno združenje mlinske industrije za področje dunavske banovine. uprave beogradskega mesta in 6 srezov drinske banovine. Sedež tega prisilnega

Deklico so z znaki smrtno nevarnega zastrupljenja prepeljali v bolnico. Orotniki so moko zaplenili, državno tožilstvo pa je odredilo obdukcijo trupla pokojnega Divjaka. Nekateri važnejši notranji organi bodo poslani fiziološkemu inštitutu v Ljubljani. Divjakova žena se še ni vrnila.

strokovnega združenja bo v Beogradu, v Novem Sadu pa bo glavno poverništvo s tajništvo, kakor tudi v Velikem Bečkereku za področje tamošnje zbornice.

Naredba o izvozu zaklane perutnine v Avstrijo. Minister za trgovino in industrijo je v sporazumu s kmetijskim ministrom predpisal naredbo o izvozu zaklane perutnine v Avstrijo. Vse trdke, ki se želijo baviti s tem izvozom, se morajo javiti v uradu za kontrolo izvoza živine in naj v prijavi predložijo dokaze o izvršenem izvozu v Avstrijo v letu 1931 (carinske dokumente). Strokovni odbor urada bo potem izvršil razdelitev kontingenta, od katerega bodo dobili 75 odstotkov oni izvozniki, ki so predložili dokaze o izvozu o letu 1931, ostali pa 25 odstotkov.

Nudi Nemčija nima potrebe po uvozu žita. Kakor smo nedavno poročali, je Českoslovaška že tako dvignila svojo produkcijo pšenice, da ji letos menda ne bo treba prav nič uvažati. Od ostalih evropskih držav je tudi Francija pridelala toliko pšenice, da ima celo majhen izvozni presežek. Po najnovejših nemških podatkih, pa tudi Nemčija ni več med pasivnimi državami. Letos je pridelala 875.000 vagonov rži (lani 836.000), 552.000 vagonov pšenice (lani 500.000), 272.000 vagonov ječmena (1930) in 688.000 vagonov ovesa (665.000). Skupaj je pridelala 2.474.000 vagonov žita nasproti 2.338.000 vagonov žita je Nemčija v prel. letu 1932/33. porabila 2.505.000 vagonov žita, letos pa ima od lastne produkcije z zalozami od prejšnjega leta na razpolago celo nekaj več. Uvažala bo pšenico le v toliko, kolikor bo del svoje pšenice prodala v inozemstvo, kakor to prakticira že nekaj let zaradi izboljšanja kvalitete mlevskih izdelkov.

Hmelj

+ Zalec 18. septembra. Tudi danes je bilo sklenjenih le malo kupčij po 65 do 75 Din za kg. Slabše blago na vzorce iz obrobni krajov so plačevali po nižjih cenah. Nemški trgovci le prav malo kupujejo, ker čakajo na skorajšnjo ugodno ureditev denarnih vprašanj. Podnakupovalcem, tako zvanim tekačem, ki kupujejo na svoj račun, naj producenti ne nasedajo in naj ne prodajajo blaga po nizki ceni. Ti podnakupovalci ne delajo za provizijo, ampak za razliko v ceni, ki je v mnogih primerih znatna. Čudim se nekaterim trgovcem, da ne kupujejo blaga direktno od producentov, ampak od teh tekačev.

+ Hmeljska letina v žateškem okolišu. Kakor smo že v ponedeljkovem »Jutru« poročali, je po podatkih češkega odbora Jednote hmeljarjev iz posameznih občin pridelok hmelja letos za 28% manjši nego je bil lani. Poročilo nemškega odbora Jednote, žigar delokrog obsega večji del pridelovalnega področja, pa prihaja od druge številke in ugotavlja na podlagi cenitev iz 182 pridelovalnih občin, da znaša primanjkljaj letine nasproti lanskemu letu 37.50%. Temu se pristavlja, da se letošnji pridelok ceni na 70.280 starih stotov po 50 kg (lani 112.000, predlanskim 172.000, l. 1930. 215.000 stotov; po Barthu).

+ Kaj je s cenitvijo pridelka srednjeevropskega žlahtnega hmelja? Prejeli smo: Srednjeevropski hmeljski urad je doslej vsako leto na podlagi podatkov iz posameznih okolišev sestavil in objavil statistiko pridelka srednjeevropskega žlahtnega hmelja, in sicer takoj ob končanem obiranju. Lani je bila ta statistika izdana že 26. avgusta. Letos se je sicer letina nekoliko zakašnila, vendar pa je bil že v začetku septembra hmelj povesod obran. Cenitve pridelka, ki daje hmeljarji vendar precej opore pri presojanju položaja, na navzile temu še nimamo, čeprav bi nam bila prav potrebna.

+ Nemški hmeljski trg. »Frankfurter Zeitung« (od 17. t. m.) poroča, da na njunberškem trgu ni ene živahnosti, ki bi jo lahko pričakovali, medtem ko je v pridelovalnih okoliših opaziti razmeroma močno nakupovanje. Vzrok za ta pojav leži v tem, da interese ni kupujejo na njunberškem trgu, temveč neposredno pri producentih. Po poročilih iz oznamovalnih občin je bilo že v prvih 14 dneh letošnje sezone pokupljenih na lico mesta orog 15.000 bal novega hmelja, medtem ko je bilo v istem času na njunberškem trgu prodanih le 350 bal. Zanimivo je tudi, da zaenkrat ni zanimanja za hallertauski hmelj, dočim se gorski hmelj gladko prodaja. Na njunberškem trgu so bile na koncu tedna naslednje notacije: gorski hmelj 220 — 250 mark za 50 kg (78 — 88.50 Din za kg), hallertauski 280 — 300 mark (99 do 106 Din), tetnanski pa 300 — 330 mark (106 — 117 Din).

Borze

18. septembra.

Na ljubljanski borzi je deviza Newyork v skladu z zunanjimi notacijami znova precej popustila. V Cirihi je notacija padla na 343 (v soboto 349.50, pred enim tednom 366). Tako je sedaj dolar združil že 34% pod paritet. Pri nas je tečaj padel že pod 50, za kaj po današnji notaciji je vreden dolar le 48.97 Din za 1 dolar (srednji tečaj skupaj s premijo 28.5%). Tudi angleški funt je vzporedno z dolarjem nadalje popustel. Avstrijski šiling so se trgovali neapremenjeno po 8.80 (v Zagrebu po 6.65, v Beogradu po 8.575).

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda ponovno nekoliko dvignila in se je trgovala po 248 in 247, za december pa po 247 in 248. Promet je bil še v 7% Blairovem posojilu po 32 in v 8% po 37.75.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2308.74 — 2320.10, Berlin 1365.14 — 1375.94, Bruselj 798.57 do 802.51, Curih 1108.35 — 1113.85, London 180.19 — 181.79, Newyork 3797.16 — 3825.42, Pariz 224.04 — 225.16, Praha 169.67 — 170.53, Trst 300.79 — 303.99 (premjia 28.5%) Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8.80.

Zagreb. Amsterdam 2308.74 — 2320.10, Berlin 1365.14 — 1375.94, Bruselj 798.57 do 802.51, London 180.19 — 181.79, Milan 300.79 do 303.19, Newyork kabel 3819.16 — 3847.42, ček 3797.16 — 3825.42, Pariz 224.08 — 225.16, Praha 169.67 — 170.53, Curih 1108.35 do 1113.85.

Curih. Pariz 2022, London 16.215, Newyork 343, Bruselj 72.05, Milan 27.18, Madrid 43.18, Amsterdam 208.30, Berlin 123.35, Dunaj 57.50, Stockholm 83.65, Oslo 81.45, København 72.45, Praha 15.325, Varšava 57.75, Bukarešta 3.08.

Dunaj. (Tečaj v priv. kliringu.) Beograd 11.57, London 28.55, Milan 47.79, Newyork 592.76, Pariz 35.55, Praha 25.39, Curih 175.85, 100 S v zlatu 128 S papir.

Efekti

Ljubljana. Vojna škoda 246 den., 7% investicijsko 49 — 52, 8% Blair 35.75 den., 7% Blair 32 den., 7% Drž. hipotekarna banka 49 den., 4% agrarne 27 den., 6% begluške 37 den.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 246 — 247, za oktober 246 den., za december 247 — 248, 7% investicijsko 49 — 52, 4% agrarne 27 den., 7% Blair 31.75 — 32.25, 8% Blair 35.50 — 36, 7% Drž. hipotekarna banka 49 — 55, 6% begluške 36.50 — 38; bančne vrednote: Priv. agrarna banka 225 do 232; industrijske vrednote: Sečerača Osijek 170 bl., Trbovlje 125 bl.

Beograd. Vojna škoda 244.50 — 245.50, 7% investicijsko 52.50 bl., 4% agrarne 29.50 bl., 6% begluške 37.90, 37.80 zaklj., 8% Blair 36.25 zaklj., 7% Blair 38, 32.25 zaklj., 7% Drž. hipotekarna banka 51 — 52.50, Narodna banka 3600 — 3650, Priv. agrarna banka 232 zaklj.

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 12.95, Državne železnice 15.60, Alpine-Montan 10.15.

Blagovna tržišča

2170

+ Chicago, 18. septembra. Začetni tečaji: Pšenica: za september 93, za december 94.50, za maj 101.50; koruza: za december 56, za maj 62.75; oves: za december 52.625; riž: za december 78.50, za maj 84.50.

+ Winnipeg, 18. septembra. Začetni tečaji: Pšenica: za oktober 69.125, za december 71.50, za mare 77.75.

+ Ljubljanska borza (18. t. m.) Tendence za žito mirna. — Nudijo se (vse za slovensko postajo, plačljivo v 30 dnehi): pšenica (po mlevski tarifi): nova baška, 79/80 kg 170 — 172.50; nova sremška, 78/79 kg 157.50 — 160; koruza (po mlevski tarifi): baška promptna 105 — 107.50, za sept. 112.50 — 115; moka: baška,

Iz življenja in sveta

Herriot se je vrnil iz Rusije



Znameniti francoski politik in državnik ob svojem izstopu na pariški Severni postaji, kjer so ga pričakovali številni njegovi prijatelji.

Motorizirana železnica

Lokomotiva se umika motorju — Zmaga tračnice nad cesto

Francoske železnice so v svoj program za l. 1934. postavile tudi 250 novih motornih vlakov, avtomobilov na tračnicah, ki so se doslej sijajno obnesli. Železnica je začela z njimi pobijati svojega doslej največjega in najvarnejšega konkurenta, avtomobil, tako rekoč z njegovim lastnim orožjem in uspešno tekmuje s cesto. Pobija ga s svojo novo brzino in gibčnostjo.

O tej važni novosti, ki jo bodo menda kmalu uvedli tudi pri nas, je dal glavni ravnatelj francoskih državnih železnic Raoul Dautry v nekem intervjuu zanimive podatke.

Francoske železnice so imele že l. 1931. nekoliko železnih avtomobilov, »automotrices« ali »autorails«, kakor jih imenujejo. A šele z novim letom so dobili večji pomočnik, ki je uspešno izdelati vozove, ki zmorejo prevoz 50 potnikov in brzino do 150 km

(največja po francoskem zakonu dopustna brzina znaša 130 km). Najbolj se uporabljajo za brzo zvezo z obmorskimi kopališči in povprečna njihova brzina je 50 do 110 km. S to brzino so začele železnice spet dobro konkurirati avtu, kar je videti iz tega, da se je število potnikov od lanskega leta podvojilo.

Železniški avtomobili, ki obratujejo na francoskih progah (v drugih državah jih tudi že imajo), so izdelek 14 različnih tipov. Sčasoma se bodo med njimi izkristalizirali nekateri najboljše. Lahko bi že danes gradili avtomobile na tračnicah, ki bi bili pripravljeni za 150 do 160 potnikov, a tu ne gre v prvi vrsti toliko za velikost, temveč za čim gibljivejši, hitrejši in čišši promet na tračnicah. Vsekako je potovanje z avtomobili prijetnejše in cenejše nego z neokretnimi lokomotivami z dolgo vrsto vozov.

Zanimivosti

iz sodobne Nemčije

Vodja Wolffovega biroja v koncentracijskem taborišču Kakor poročajo iz Pariza, so odkrili glavnega ravnatelja Wolffovega brzojavnega urada Nawitzkega, ki je izginil brez sledu pred kakšnim mesecem, nenadoma v nekem hitlerjevskem koncentracijskem taborišču. Nawitzky je baje izdal vesti, ki vladni niso bile všeč.

Samomor med nemškimi snastveniki

Ravnatelj patološkega zavoda vseučilišča v Münstru, znani profesor dr. Gross, je izvršil samomor s strupom. Vzroki: metode, ki jih uporablja hitlerjevski režim za izvedbo svoje »glajhšaltung« v znanstvenem področju.



Pruski ministrski predsednik Goering, ki ga je mednarodni odbor za pojasnitev požiga berlinskega parlamenta označil kot intelektualnega povzročitelja požara

Nenavadna smrt angleške letalke

Znana angleška letalka, 21letna lady Clayton, se je na letališču Brooklinu pri Londonu smrtno ponesrečila. Hotela je baš splezati v svoj pilotski sedež, ko je letalo, ki so mu pozabili postaviti cokle ob kolesa, zletelo z brzino 80 km naprej. Claytonova ni mogla v aparat. Kratek čas jo je vlekel za seboj, potem se je spustila in padla na tla, pri čemer se je tako težko poškodovala na glavi, da je čez nekoliko minut umrla. Letalo se je kmalu potem preobrnilo in razbilo.

Opiči paradiž v Parizu

V pariškem zoološkem vrtu so otvorili nov predel za opice, ki se bodo v njem počutile gotovo boljše nego v domačem pragozdovju. Opice bodo imele tu ves komfort, vso svobodo, velike kopalne bazene, gugalnice, vrvi in — zrcala. Pod visokimi kupolami se dvigajo ogromna prava drevesa iz tropskih dežel, a tudi umetna drevesa, tako da bodo imele živali vso iluzijo, da so v prosti naravi. Pozimi bodo celo napravo kurili, tako da opice zime ne bodo poznale.

Sredi opic bosta stanovala paznik in njegova žena, ki bosta tudi stregla novorojenim opicam s steklenicami najboljše mleka. Podoben oddelek dobijo kmalu tudi ptice.

Misli ob avtomobilskem krmilu

Vse se je že privadilo avtomobila: kolesi, gosi, psi, mačke, tu pa tam celo pes.

Najbolj donosna stran avtomobilskih tvorničarjev je napačna stran ceste.

Brzina: 500 km s hčerjo je običajno krajše nego 50 km s materjo.

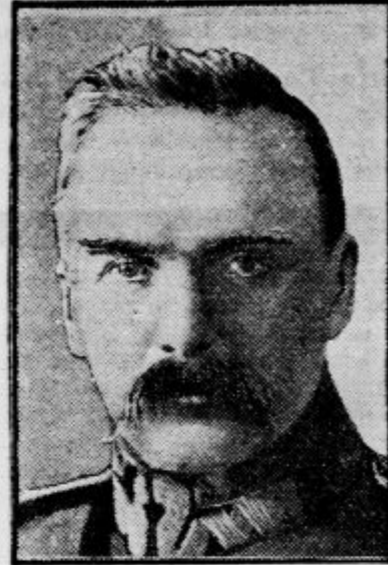
Vozniki so gluhi, če prihaja avto od zadaj, slepi, če prihaja od spredaj, in brenči, če prihaja od strani. To vse zato, ker jim ne puste, da bi se na svojem vozu počasi naspali.

Državniki in politiki bratske poljske republike

K današnjemu prihodu predstavnikov poljskega senata in parlamenta v Ljubljano



Ignacy Moscicki, predsednik poljske republike



Maršal Josip Piłsudski, stvaritelj nove Poljske

Poljska delegacija na Avali



Ko so se parlamentarni zastopniki bratske Poljske ob prihodu v Jugoslavijo najprej ustavili v Beogradu, so korporativno posetili tudi Avalo, kjer so položili krasen venec na grob neznanega junaka.



Kazimierz Świątkowski, maršal (predsednik) poljskega parlamenta



Wacław Makowski, podpredsednik poljskega parlamenta in vodja poljske parlamentarne delegacije na njenem obisku v Jugoslaviji



Ga. Ludwika Wolska,

članica poljskega parlamenta, zastopa v poljski delegaciji, ki pride danes v Ljubljano, ženske parlamentarne bratskega slovanskega naroda

Danes ob 9. prispe v Ljubljano ob zaključku svojega obiska v Jugoslaviji zastopstvo poljskega Narodnega predstavništva, odlični člani senata in parlamenta (Sejma). Kakor vsa druga mesta in vse druge pokrajine Jugoslavije bo tudi Ljubljana sprejela legitiimne reprezentante bratskega slovanskega naroda z iskrenim veseljem in s hvaležnostjo, da so prišli v Jugoslavijo in s tem okrepili zavest slovanske skupnosti, posebej pa še čut bratstva med Poljaki in Jugoslovenci.

Poljsko parlamentarno delegacijo tvorijo naslednji gospodje in dame: podpredsednik Sejma in bivši minister pravde univ. prof. Wacław Makowski z gospo, podpredsednik senata Anton Bogucki s soprogo, senator in bivši minister Leon Janta-Polczyński, podpredsednik Sejma dr. Karel Polakiewicz z gospo, poslanec in podpredsednik komisije zunanjih del dr. Tadeusz Dybowski, narodna zastopnica Ga. Ludwika Wolska, tajnik senata dr. Jurij Baranowski, narodni poslanec in član komisije zunanjih del Jan Walewski, senator in tajnik senata Jan Rogowicz, poslanec in bivši vojvoda Waleri

Roman, poslanec in član komisije zunanjih del Feliks Gwizdz, poslanec in sekretar skupščine prof. M. Wawrzynowski, senator in član komisije zunanjih del St. Perczynski, senator in sekretar senata Stanisław Wankowicz, poslanci Zygmunt Tebinka in E. Kleszczynski ter A. Birkenmayer, poslanec in član komisije zunanjih del dr. L. Rubel, poslanec B. Fichna, poslanec Hr. Emeryk Rutten, Czapki, poslanec F. Lipinski, poslanec Witczak, publicist in narodni poslanec Stefan Kapuscinski, poslanec Wacław Wislicki, poslanec S. Dabulewicz, poslanec I. Dzieduszyski, poslanec Szawlewski, šef sekretarijata maršala Sejma svetnik W. Zagorowski, šef sekretarijata maršala senata svetnik A. Mohl.

Z odprtim srcem sprejemamo odlične predstavnike Poljske in v njih iskreno pozdravljamo ves bratski narod s slovanskega severa.

Živeli, bratje! Živela, Poljska!

VSAK DAN ENA



Povratak z lova. Profesor Tihohodoc je svoj lovski plen najbrže kupil v trgovini z ribami...

Vitamin — povzročitelj raka?

Na mednarodnem znanstvenem kongresu v Leicesteru, o katerem smo že poročali, je imel njegov predsednik, znameniti biokemik in odkritelj vitaminov sir Frederick Gowland Hopkins zanimivo predavanje, v



Sir Fr. Gowland Hopkins

katerem je opozarjal na neko sorodnost med snovmi, ki povzročajo po vsej priliki rak, in vitaminom D (antirahitičnim vitaminom).

Ta vitamin ima isto kemično strukturo kakor neke snovi v katranu, po katerem se pojavi po stalnem dotiku rak. Vitamin D pospešuje med drugim rast kosti, a možno je, da pospešuje pod nekimi okoliščinami tudi nastajanje raka.

NEKAJ ZA VSE

Normalna temperatura jedi znaša 38 stopinj C, za jedi v obliki kaše 37 do 42 stop.

Srednja širina zenice je 4 mm

Črevesje izkoristi 97 odst. beljakovine in 95 odst. maščobe, ki je v jajcu.

„Skrivnostna nižava“

Mihael Terry, znani angleški raziskovalec Avstralije, se je nedavno vrnil s svojega potovanja po petem delu sveta. Mučil se je štiri mesece v osrednji Avstraliji in je pri tej priložnosti odkril nov, doslej neznan svet, ki ga je krstil za »skrivnostno nižavo«.

Ta kos zemlje meri v dolžino 40, v širino pa 20 milj in ga od vseh strani zapirajo navpične stene s prepadi. Človek, ki stopi na to zemljo, dobi vtis, kakor da se je površina zemlje iz še neznanega naravnega dogodka pogreznila.

V »skrivnostni nižavi« je našel Terry mnogo divjačine in živih vrelcev. Značilno je posebno odkritje, d. tje divjačina te pokrajine prav krotka. »Skrivnostna nižava« je brez človeških prebivalcev, za lovca pa naravnost idealen predel. Ker je zemlja popolnoma ravna, je mogoče na njej poljubno pristati z aeroplanom.

Redilne injekcije za drevesa

Kakor po drugih mestih tudi v Pragi ne vzrasejo vsa drevesa, ki jih zasaди na prometnih cestah mestni vrtnarski urad. Mnogo teh dreves kmalu pogine in jih morajo nadomestiti z drugimi, ker pod cestnim tlakom ne najdejo dovolj vlage in redilnih snovi, ki so jim potrebne za življenje. Da ima mestna uprava škode za težke tisočake, je razumljivo samo po sebi.

A sedaj so menda našli pravo metodo, ki bo preprečila predčasno umiranje dreves in prihranila občini velike stroške. Skupina znanstvenikov in tehnikov je dolgo časa eksperimentirala s to metodo, pri kateri gre v glavnem za umetno prehranjevanje dreves. Iz večje posode, ki jo položijo v zemljo in napolnijo z redilno tekočino (tekoča gnojila), prehaja hrana skozi neko vrsto injekcijskih igel naravnost v korenine drevesa in to mora potem rasti in se razvijati, naj si bo cesta, v kateri stoji, kakršna koli. Eksperimenti so imeli tako dober uspeh, da jih bodo v kratkem uresničili v praksi, na cestah samih.

Topovi! — Municija!

Vojaške parade v ubogi razoroženi Nemčiji



Čeku jesenskim manevrov nemške vojske v vzhodni Prusiji je prisostvoval v Brandenburg celotnega dopustna in odmoru strojnih pušk sam maršal Hindenburg!

S P O R T

O zmagi ljubljanskih plavalcev v Gradcu

Brez strahu po svetu.

Dne 9. sept. go v medmestni plavalni in water-polo tekmi Gradec-Ljubljana v Gradcu startali ljubljanski plavalci prvič kot reprezentanca Ljubljane izven meje naše države. Reprezentirali so naš plavalni sport tako častno, kot je to od njih morala malokdo pričakoval in kljub Wilfanovi bolezni, ki je bil naš najmočnejši adut, je Ljubljana dosegla nad Gradcem sicer tesno, toda zaslužno in pomembno zmago.

Prijazno kopališče »Zur Sonne« je za take tekme kot nalašč. Res je bazen sicer majhen (25x10 m), je pa odlično urejen in opremljen in pri avstrijskih klubih velja kot jako priljubljeno rekondno plavalnišče. Ugodno je tudi, da je tik poleg njega zimski bazen s toplo vodo, kjer so se med tekmovalcem lahko zadrževali tekmovalci da jim ni bilo treba prezebiti na mrazu. Kajti zračna temperatura je znašala komaj 12 stopinj!

Organizacija tekme je bila deloma vzbudena, v nekaterih ozirih pa občutno pomanjkljiva. Odlična je predvsem bila tehnična stran, tudi tempo je bil dober, dočim pa je poslovanje jury bilo precej domaće. Tako je bilo precej čudno, ko smo starterja videli naenkrat stati kot tekmovalca na startu, časi so se določevali ne točno, le kadar je šlo za rekord, se je pri stopanju postopalo nekoliko bolj vestno in malo »podrukalo« je jury tudi, ko se je naša prilika za to. Edino water-polo je bil odločen v precej nemogočih okoliščinah: igranje samo je mnogo preozko (pravilni minimum je 14 m), golji so bili slabo vidni in brez mreže, sodnik pa je domačin dovoljeval vse preveč, da so uveljavljali svojo izdatno fizično premoč. Tudi sicer je sodnik pokazal, da tekmi niti zdaleka ni bil dorasel.

Po oficijelni otvoritvi tekme in obojestranskih pozdravnih formalnostih je prišla prva točka

hrbno plavanje na 100 m

Favorita sta Seitz (G) in Wilfan (Lj). Po prvem neuspelem startu je Wilfan dolgo na vodstvu, vendar uspe Seitzu z lahkoto, da ga v finishu pusti za seboj in osvoji prvo mesto, medtem ko Zirovnik prav tako z lahkoto premaga v borbi za tretje mesto Justa (G). Ure kažejo za Seitzu nov avstrijski rekord 1:12,7, ki uvršča simpatičnega Gradčana med najboljše hrbne plavalce sveta! Tudi Wilfanov čas 1:16,7 je nov jugoslovanski rekord — v dvomatchu vodi Gradec z naskokom ene točke.

Sledi

100 m prosto

Na startu je za Gradec najboljši graški sprinter dr. Rödiger in Karf, Ljubljana pa mora nastopiti brez Wilfana, ki je pravkar odplaval hrbno; startata Fritsch in Lavrenčič. In zgodi se, kar ni nihče pričakoval: Fritschu uspe v odličnem stilu gladko obračunati z dr. Rödigerjem v času 1:02,4, ki je boljši od jugoslovenskega rekorda, Lavrenčič pa je v svojem doslej najboljšem času 1:05,4 sigurno tretji. Vodstvo v dvomatchu prevzame Ljubljana z 19:15.

Plavanje na

200 m prosto

je bilo za nas brezupno od vsega začetka. Vendar je plaval na progi Hribar (Lj) bolje od starega rutiniranega internacionalca Parika (G) in le temu, da je isti na vsakem obratu pridobil ca 1 m, se ima Parik zahvaliti, da si je v končnem spurtu, vendarle mogel osvojiti prvo mesto. Hribar pa je postavil s časom 3:05,4 nov jugoslovanski rekord. — V dvomatchu vodi zopet Gradec s 26:25.

50 m prosto

Ljubljana mora resignirati na vso sprintersko prvo garnituro, ker zaradi utrujenosti ne morejo startati niti Wilfan, niti Fritsch niti Lavrenčič in nastopita juniorja Petrovič in Fux, dočim starta za Graz njihov »kanon« Dittmar in Schnidritsch. Točka prinese drugo veliko presenečenje: za udarec roke premaga Petrovič favorita Dittmarja, ki mu tik za petami kot tretji sledi Fux in Ljubljana zopet vodi s 36:32.

Tudi v

stafeti 3x100 m mešano

starta Ljubljana z drugo garnituro. V postavi Hribar-Zirovnik-Fux ne more Gradcu, ki nastopi kompletan v postavi Parik-Seitz-dr. Rödiger biti nevaren nasprotnik, vendar plava naša štafeta tako odlično, da podleže Gradcu komaj za 0,2 sek. vodstvo v dvomatchu pa zopet prevzame Gradec s 44:42.

4x50 m prosto

Obe stafeti sta kompletani na startu. Lavrenčič v borbi s Schnidritschem je malo uspe, pač pa more Wilfan, ki starta kot drugi v odličnem času 27,3 pridobiti pred Dittmarjem precej naskoka. Seitz ga nato Petroviču zopet odvzame in Fritsch kot zadnji starta le trenutek pred dr. Rödigerjem, kateremu uspe z odličnim startom in silnim začetnim spurtom do obrata Joh. Fritscha. Vendar je Fritsch v končnem spurtu boljši in je za udarec roke prej na cilju. Jury pa odloči, da sta obe stafeti prišli istočasno — rezultat 1:54,9 je nov jugoslovanski in nov štajerski rekord. Stanje točk: 53:51 za Gradec.

Po kratkem odmoru, ki ga je izpolnila vrsta dokaj dobrih skakačev s skoki, izvajanimi s 3 in 5 metrske deske, sledi težko pričakovana

olimpijska štafeta 4x200 m ki je imela odločiti izid dvomatcha. Na startu sta za Gradec Karf, za Ljubljano Michalek. Slednji gre takoj v vodstvo in že je v ostrem tempu preplaval 100 m v 1:10. Naskok se polagoma povečava in z lepim spurtom preda s časom 2:30,8 prvi. Fritsch gre z vso paro na pot, Seitz za njim. Fritsch je v odlični formi in Seitz se trudi zamaš. S časom 2:26,3, ki je boljši od jugoslovenskega rekorda, prinese Jesih ca 12 m naskoka — štafeta je dobljena. Jesih v borbi s Tandiom ne pridobi in ne izgubi ničesar — za progo potrebuje 2:35,7 in Wilfanu tudi odlični dr. Rödiger ne more ogroziti prvega mesta. Wilfanu niti ni treba plavati z vso paro in dr. Rödigerju uspe, zmanjšati razliko na 10 m — čas Wilfana je 2:28, čas stafete Ljubljane pa 10:01, za celih 28 sekund boljši od jugoslovenskega rekorda! — Stafeta je dobljena in z njo je po vsej priliki dobljen tudi dvomatch, kajti preostane edino še water-polo tekma, za katero pa je Ljubljana velik favorit. Stanje točk znaša po stafeti 62:59 v korist Ljubljane.

Water-polo tekma

je že v omenjenih okoliščinah končala z 2:2 neodločeno. Sprito nekaterih neregularnosti in izmučenosti igrancev je ljubljansko moštvo dalo obupno slabo igro. Edini Jamnik se je nekaj časa trudil, da bi spravil moštvo na noge, pozneje pa je, zlasti ko so Gradčani po odmoru nastopili s svežimi igranci, popustil tudi on in celo moštvo se je oddahnilo, ko je bilo tekme konec. Točke smo si razdelili in končni izid dvomatcha je bil 72:68 — zmaga je Ljubljana.

Ta naš prvi nastop v inozemstvu nas je marsikaj podučil. Predvsem smo mogli se le topot pravilno presoditi visoko kvaliteto naših plavalcev. Ljubljana ima plavalno reprezentanco, ki v naši državi nima nasprotnika in se lahko brez strahu in brez zadrege pokaže kjerkoli v Evropi. V petih disciplinah so ljubljanski plavalci postavili rezultate, boljše od jugoslovenskih rekordov in če štečemo še čase Fritscha in Wilfana v štafetah, so rekordne znamenke bile v teku poldruge ure izboljšane kar sedemkrat! Škoda, da je letošnja sezona zaradi slabega vremena pri nas že zaključena, sicer bi se sobotnemu graškemu uspehu pridružili še marsikateri lepsi.

Se en nauk smo dobili v Gradcu: našim plavalcem, vsem, kar po vrsti, manjka še v ogromni meri tehnični obratov, kar je pri plavanju v kratkih bazenih ogromnega pomena. V tem so Gradčani pravi mojstri. Da niso oni obračali za razred boljše od naših, bi bil marsikateri rezultat drugačen in tudi zmaga Ljubljane mnogo, mnogo bolj prepričljiva. Tu je naša Ahilova petta, tu se je treba še učiti.

Sicer pa smo lahko in moramo biti z našimi plavalci v Gradcu samo zadovoljni!

Službene objave LNP

(Seja u. o. dne 15. septembra 1933)

Prisotni gg.: Rybač, dr. Köstl, Kuret, Novak, ravn. Šetina, Jugovec, Malovrh, Kralj, Buljavec, Vospersnik, Skalar, Kačar, Melicer, Pevalek, Družovka, Petrič in Dorček. Upravičeno odsotni gg. Logar, inž. Debelak.

Kaznujejo se po čl. 1 Spl. Prav. JNS z uporabo čl. 7 kaz. prav. JNS, ker so igrali tekme z neverificiranimi igralci: SK Trbovlje in SK Hrastnik z 8 (osem) dnevno, a SK Svoboda (Zagorje) brez uporabe čl. 7 k. p. s 14 (štirinajst) dnevno prepovedjo igre, t. j. prva dva od inkl. 26. septembra, zadnje imenovani (Svoboda) do inkl. 2. oktobra t. l. S tem v zvezi se vzame na znane dopise navedenih klubov št. 110 od 4. t. m., 101 od 25. avgusta in od 4. septembra t. l.

Sprejme se za začasnega člana, ker je zadostil pogojem za sprejem, SK Panonija (M. Sobota) in se ga predlaga JNS v sprejem za rednega člana.

Na osnovi čl. 10 Prav. o prv. tekmah in ker se niso mogli klubi MO Trbovlje sporazumeti glede razdelitve klubov za odigravanje prv. tekem po sklepu redne gl. skupščine LNP z dne 13. avgusta t. l., se odločijo za MO Trbovlje tri grupe, in sicer: trboveljsko (vsi trboveljski klubi), hrastniško (hrastniški klubi) in zagorsko-litijsko (zagorski in litijski klubi), ki igrajo ločeno prv. tekme. Koncem prv. sezone igrajo zmagovalci (prvaki) grp medsebojno po dvojnem cup-sistemu kvalifikacijske tek-

me za prvenstvo MO Trbovlje. Zrebanje prvega para izvrši LNP, zmagovalac v prvem kolu igra zopet dve tekmi s tretjim klubom. S tem v zvezi je rešen dopis SK Amater, Trbovlje in Dobrne od 28. avg. tega leta.

Na prošnjo Ilirije od 12. septembra t. l. se dovoli nastop v mednarodni tekmi v moštvo Ilirije v Celovcu 17. t. m. igralcu Berglezu Ladu. Na znanje se vzame izjava MO Trbovlje od 12. t. m. v zadevi neizplačanega sodn. honorarja po SK Hrastniku. Tozadevno prejme MO dopis. Na znanje se vzame pismena prijava g. Arnošta Adamiča brez datuma. O tem se obvesti OZDS pri LNP in MO Trbovlje ter SZNS. Na znanje se vzame dopis ISSK Maribor št. 170 od 5. septembra t. l. ter se o vsebini istega obvesti ZNP. Ugodi se prošnji SK Ilirije od 9. septembra ter prejme o tem še pismeno sporočilo. Zavrne se prijav SK Ilirije od 9. sept. v zadevi izrečena kazni nad igr. Berglezom, ker se mora postopati po čl. 66 kaz. Prav. Na isti osnovi in ker ni priložena taksa se zavrne tudi prijav igr. Slaparja Franca. Zavrne se dopis SK Slavije od 3. t. m. ter se konstatira, da so mnoge trditve neresnične, a predlaganje JNS za sprejem v redno članstvo se iz sportnih vzrokov odkloni. Vzame se v razpravo dopis MO Maribor z dne 5. sept. v zadevi incidenta na igrišču Rapida in protest Ilirije od 3. sept. v zadevi uvrstitve kluba po skupščini LNP v II. razred. Opozarjajo se klubi, da ne smejo igrati tekem z nesaveznimi klubi. Tudi treninzi s temi klubi, pri katerih se pobirajo prostovoljni prispevki, niso dovoljeni. Od slej se ne bo tudi na prošnje dovoljevalo igranje z nesaveznimi klubi, zaradi tega naj se take prošnje ne pošiljajo. Nadalje se opozarjajo klubi, da nastopajo v vseh tekmah samo z igralci, ki so verificirani in ne z igralci drugih klubov ali s takimi, ki sploh niso verificirani.

Poziva se MO Trbovlje, da žreba pare za prv. tekme jesenske sezone 1933 vseh treh grup, in sicer za Trbovlje klube: Trbovlje, Amater, Dobrna, Retje; za Hrastnik: Hrastnik, Rudar, Delavec; za Zagorje: Zagorje, Svoboda, Sloga in Litijska. O rezultati tega žrebanja in datumih ima poročati LNP.

Odobri se tajniku III. g. Logarju 14-dnevni dopust zaradi odsluženja orožne vaje. — Tajnik I.

Igralec Ilirije Doberlet Miodrag leži bolan v sanatoriju šlajmarjev dom. Bil je operiran na kili in na slepiču. Priljubljenemu sportniku želimo skorajšnjega okrevanja.

Primorje vložilo protest. Kakor doznavamo, je ASK Primorje včeraj brzojavno najavilo JNS svoj protest proti verifikaciji nedeljske tekme Primorje: Slavija (S). Svoj protest opira Primorje na napake, ki jih je zagrešil sodnik med tekmo. Ene glavnih je ta, da je ob stanju 1:0 za Primorje zadržal napadalec Ermana v popolnoma zreli situaciji in zvižgal off side, ki ga pa ni bilo. Sodnik je pogreško takoj priznal s tem, da je žogo metal ob tla. Tako je sodnik zagrešil napako, ki je odločujoče vplivala na nadaljnji potek in izid tekme.

V nekaj vrstah. Ker je Petrinovičev po kal definitivno prešel v last splitskega Jadrana, se namerava pretresti način prvenstvenega tekmovalstva v plavanju. Tehnični referent plavalnega saveza g. Hrvoje Macanović je predložil savezu obširen predlog za veliko reformo prvenstvenega tekmovalstva JPS. Po tem predlogu se bo prvenstveno tekmovalstvo delilo v klubsko prvenstvo, prvenstvo posameznikov in v

waterpolo prvenstvo. Te tri glavne konkurence bodo razdeljene na več stopenj. Predlog g. Macanovića, o katerem bo razpravljala glavna skupščina JPS koncem leta, vsebuje tudi vsa podrobnosti načina izvedbe posameznih prvenstev. — Kolesarsko prvenstvo Zagreba si je v nedeljo na 100 km dolgi progi Zagreb—Karlovac in nazaj priboril v času 3:02,2 član kolesarskega društva Zagreb 1887 Stefan Mrgac.

Nov svetovni rekord v lahki atletiki. Iz Milana poročajo, da je včeraj znani lahkoatletski atlet Becchali dosegel nov svetovni rekord pri tekmi na 1500 m v času 3 minute in 49 sekund. Dosedanji svetovni rekord na tej progi je imel od l. 1930, francoski tekač Ladoumègue v času 3.49 in eno petino sekunde. Novi svetovni rekord je včeraj pretekel poslednjih 500 m v eni minuti in 13 sekundah.

Ponesrečena tekma na Raketu. Z Raketa nam javljajo: SK Korotan, Kranj: SK Javornik 8:2. Prvenstvena tekma se ni vršila ker ni bilo sodnika. Mesto delegiranega sodnika je sporazumno tekmo iz obzira do občinstva, sodil prvi polčas domačin, drugi pa neki gost. Tekma je bila vse prej ko prijateljska. To se vidi po tem, da je Javorniku v drugem polčasu ostalo le še osem mož na polju in je bil eden od domačih bleštan.

Smučarski klub Ljubljana obvešča svoje člane in prijatelje, da bo priredil gimnastične vaje, ki naj udeležence pripravijo za bližajočo se zimsko sezono. Vaje se bodo vršile vsak ponedeljek zvečer v telovadnici humanistične gimnazije. Vodil jih bo strokovnjak, absolutne visoke šole za telesno kulturo v Berlinu. Ker bi se vaje mogle vršiti samo v primeru zadostnega števila, prosimo vse one, ki želijo vaje posecati, da se prijavijo pri g. Kürnerju v trg. Gorec na Tyrševi cesti še tekom tega tedna. Dan in uro pričetka vaj bomo skušali določiti po željah interesentov in pravočasno objavili.

Motoklub Beograd razpisuje za nedeljo, 24. t. m. gorsko motociklistično dirko na Avalo pri Beogradu. Prijave je poslati do 20. t. m. na naslov: Miloš St. Ilić, Beograd, Kralja Ferdinanda ul. 15. Obširnejši razpis in razpored dirk je razviden pri tajništvu MK Ilirije.

ASK Primorje (lahkoatletska sekcija). Danes od 17. naprej obvezen trening zlasti

za: Zorzo Frica in Aleksa ter Kovačiča, Znanji atleti, predvsem Cerar, Gaberček, Krevs, Perpar in Skok naj resno in redno trenirajo po navodilih trenerja.

ZSK Hermes (nogometna sekcija). Danes od 17. dalje trening podsaveznega ligamostva, katerega se morajo vsi igralci sigurno udeležiti. Ob 20. seja načelstva pri »Belici«. Iste se morajo pod pretjajo sponza sigurno udeležiti: Gašperlin, Por. Prešern, Kovačič in Ninković.

SK Reka. Danes ob 20. odborova seja v Sokolskem domu. Točno in polnoštevilno!

Radio

Torek, 19. septembra.
LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Cas. plošče, borza. — 19: Radio orkester. — 20: Ksena in zmota o oduseljenosti narave. — 20.30: Schumannove duete pojeta gđ. Korenčanova in g. Brandstetter. — 21.15: Radio orkester in radio jazz, vmes čas in poročila.

Sreda, 20. septembra.
LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Cas. plošče, borza. — 19: Otroški kotiček. — 19.30: Plošče. — 20: Literarna ura. — 20.30: Pihalni kvintet opernega orkestra. — 21.30: Samospevi gđ. Milene Verbičeve. Vmes čas in poročila. — 22.30: Angleške plošče.

BEograd 16: Popoklanski koncert. — 19: Lahka godba. — 20.30: Prenos koncerta iz Ljubljane. — 22.50: Plesna glasba. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 20.30: Prenos koncerta iz Ljubljane. — 22.40: Lahka in plesna glasba. — PRAGA 19.10: Mešan program iz Plzna. — 21.45: Koncert solistov. — 22.15: Zabaven program iz Plzna. — BRNO 19.10: Program kakor v Pragi. — VARŠAVA 18.35: Pevski in klavirski koncert. — 20: Večer komorne glasbe. — 21.10: Lahka in plesna glasba. — DUNAJ 12: Orkester. — 17.05: Sodobni avstrijski skladatelji. — 19: Dunajski simfoniki. — 20.45: Literarni program. — 22: Koncert na ploščah. — BERLIN 20: Monakovski humor. — 21: Narodne pesni. — Plesna glasba. — KÖNIGSBERG 18.25: Klavirski koncert. — 20: Program iz Berlina. — Lahka in plesna glasba. — MÜHLACKER 20: Program kakor v Berlinu. — 21: Komorni koncert. — 22.40: Godba za ples

Moji ljubljani, nepozabni soprog, gospod

Karol Lamprecht

vodja litografije

je danes ob 8. uri na Krku nenadoma preminil.

Zemeljski ostanki bodo prepeljani v Ljubljano.

Pogreb bo v sredo, dne 20. septembra ob 4. uri iz mrtvašnice Sv. Kristofa.

Krk, dne 18. septembra 1933.

Žalujoča soproga Frančiška Lamprecht.

Prehodna doba deklice

je med 12. in 17. letom,



to je doba, ko mora vsaka deklica imeti zdravo kri, zdrave in močne živce ter izvrsten apetit.

TO DA

Energin

za krepitev krvi, živcev in apetita.

»ENERGIN« se dobi v vseh lekarnah, 1 steklenica ½ litra Din 35.--. Po pošti pošlje LABORATORIJ »ALGA-SUSA« 3 velike steklenice Din 110.--, 6 velikih steklenic Din 220.-- in 1 gratis. 12 velikih steklenic Din 440.-- in 2 gratis.

(Odobreno po Min. zve. politike in nar. zdravja S. B. 3799, 23. III. 1933.)

RAZUMEN TRGOVEC NE UGIBA

kje bo oglaševal, ker ve, da ima le dnevnik z vedno polnim malim oglasnikom maso kupnomočnih čitateljev.

Kolosalen prihranek na kurivu tvori

„ZEPHIR“ — PEČ



najcenejša peč sedanosti. ZEPHIR-peči vam prihranijo tekot let mnogo tisoč dinarjev.

*

Proizvod:

„ZEPHİR“

tvornica peči d. d., Subotica.

Edina tvorniška zastopstva:

Ljubljana, Venčeslav Breznik
Celje, D. Rakusch
Maribor, Pinter & Lenard

*

Zahtevajte brezplačne prospekte!

10083

Kdor ni pil Bermet vina,

ne ve, kaj je zdravilna pijača. Ta božja kapljica, ki jo rodi Fruška gora v Sremskih Karlovcih in jo predela v sijajen Bermet vinarna Marinkov, bi morala biti gostom povsod na razpolago. Narocila se pri

MARINKOV, SREMSKI KARLOVCI



Kupujte peči „HELLA“

modernih odličnih oblik. Velik prihranek goriva, nizka cena. Izdelujejo:

VOJVODJANSKE
LIVARNE D. D.
NOVI SAD

10172

ZAHVALA.

Ker je nam nemogoče se vsakemu posameznemu osebo zahvaliti za premožne dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli povodom prerane smrti našega nad vse ljubljene soproga, očeta, brata, tasta, strica, gospoda

Martina Vidica

poštnega poduradnika v pok. in hišnega posestnika

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem potom vsem najiskrenejše zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, na čelu premil. g. opatu P. Juraku, misijonarju Selicu, za tolažilne besede, gg. uradnikom in poduradnikom pošte za častno spremstvo, kakor vsem prijateljem in znancom blagopokojnika, ki so ga tako častno spremlili na poslednji poti. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala!

V Celju, dne 18. septembra 1933.

10256

Žalujoča soproga, otroci in ostali sorodniki.

ZAHVALA

Grenka bol, ki smo jo občutili pri tragični izgubi naše predrage sestre, tete in svakinje

ŽENI PILLER

se nam je zdela neutolajljiva, da nam niso bili njeni in naši prijatelji v tolažbo pri nesreči.

Iskreno hvalo smo dolžni za učežbo pri pogrebu zastopniku bana prosvetnemu šefu g. prof. Vrhovniku, zastopnikom Aerokluba in Aeroputa, društva hišnih posestnikov ter njimnim stanovskim tovarišicam in tovarišem. Vodstvu in učitelstvu I. osnovne šole pri Sv. Jakobu ter učenkam, ki so jo spremljale na njeni zadnji poti in zasule njen grob s cveticami. Iskrena hvala šolski upraviteljici g. Mariji Polakovi, ki se je ob odprtem grobu poslovlila od nje. Častiti duhovščini, zlasti g. katehetu šentjakobske šole Pivku, ki jo je pokopal in daroval ob udeležbi vsega učitelstva in učenk sv. mašo za njo. Prav posebno hvalo smo dolžni učiteljskemu zboru iz Vidma, ki je korporativno prihitel spremljat svojo dolgoletno tovarišico.

Končno gre naša zahvala vsem onim, ki so obsuli njeno krsto z venci in sopki prekrasnih cvetlic; vsem, ki so jo spremljali na poslednji poti in vsem, ki so v teh dneh z nami sočustvovali.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 20. septembra ob 8. uri v stolnici.

10254

Rodbina Frelihova.

J. H.

Jezero ljubezni

Roman

Milan Črne je pohvalil Ellenin sklep, ko mu je pri večerji v hotelu razložila svoje nadarjene načrte za letošnji jesen in zimo. Hotela se je vpisati na beograjski univerzi kot izredna slušateljica in se nastaniti s Sybilo v kaki ne predragi penziji, zakaj življenje po hotelih ji je bilo do grla presedlo. Mimo tega je pa stalo denarja, da je bilo kar grdo!

Ko je to rekla, Milan Črne ni mogel zatajiti dobrodušnega posmeha.

»Ali si mar tudi že odkrila svoj dar za varčevanje, Ellen? Tebi pa res ne bi bilo treba!«

Tedaj je Ellen privratila opisala stricu življenje Kristofa Vilharia in silno bedo revnih dijakov. Rekla je, da je zdaj, ko je spoznala te razmere, tudi njen lastni pogled na življenje popolnoma izpremenjen.

»Pazi, Ellen,« jo je posvaril Milan Črne, »da ne zatavaš v človekoljubno zanešenost. Pri takih stvareh lahko človek razmeče več denarja, nego ga boš podedovala po očetu.«

Ellen je zmajala z glavjo; ne, njeno čuvstvo je bilo preveč zdravo za take prenapetosti. Zadovoljevala se je s tem, da je pomagala v svoji neposredni okolici.

Milan Črne je z ožono ganjenostjo opazoval nečakino. Misli je na mieno mater in na svojo ljubezen do nje. Ellen je bila v vsakem pogledu njena hči. Toda Milan Črne se je čutil zanjo odgovornega in je ni smel kar tako prepustiti sami sebi. Videti je bilo, da se svo-

jega pravega razmerja do Kristofa Vilharia prav nič ne zaveda in niti ne slutiti, da je hvaležnost seme, iz katere rada požene ljubezen.

»Ali bi ti bilo nevšečno, če bi si tega slavnega Kristofa Vilharia pri priliki bliže ogledal?« je drugi dan vprašal nečakino sredi razgovora, kakor da mu je po naključju prišlo na misel.

A Ellen je uganila njegov namen. »Prav nič nevšečno mi ne bi bilo,« se je nasmehnila. »Zakaj neki?«

»Tedad ga lahko te dni povabiva semkaj,« je menil Milan Črne.

»Ne vem, ali bi sprejel vabilo, stric Milan. Zelo čuden je v teh rečeh. Ako zahteva od njega karkoli takega, da spada v okvir njegovega dogovora z nama, ti bo vsak trenutek na voljo, čeprav ob dveh po polnoči. Ali, mar meniš, da sem ga že kdaj pripravila, da bi se šel z nama zabavati? Nekoč sem mu ponudila, pa se je kar ujezil. Rekel je, da ni pravi človek za to. Da ni plesalec in gizdalni. — Takšen je!«

V sijaju mienih oči je videl Milan Črne potrdilo svoje slutnje. Kaj bi neki rekel bratranec John, je pomislil sam pri sebi, če bi mu hči privedla siromašnega, neznanega in neznatnega dijaka medicine za zeta? Osebo so mu bili stanovski predsodki tuji, in slika, ki mu jo je bila podala nečakinja o značaju mladega človeka, ga je kazala v ugodni luči. Konec koncev je bil pa bratranec vendarle odgovoren zanj. Sklenil je, da si Vilharia najprej bliže ogleda, ne da bi Elleni kaj omenil o tem.

Nihče izmed Črnetovih ni vedel, da se je bil med tem Benedetti pripeljal v Beograd. Gaetano Muccich ga je sprejel v majhni penziji, kjer so stanovali sami tuji. Pozdravila se nista baš pristržno.

Naloga, ki mu jo je bil dal Benedetti, ga ni zelo mikala. Vsa reč se mu je zdelala dokaj brezupna.

»Staraš se, caro mio,« je posmehljivo dejal in jel razburjeno hoditi po sobi.

»In ti se šališ.« Benedettijev glas je bil še miren, toda v njegovih očeh se je hudoobno svetlikalo.

Ali Muccich se ni dal več oplasti kakor doslej. »Naveličal sem se delati zate. Iz vse te zadeve tako in tako nič ne bo. Videti je, da imaš smolo.«

Ti očitki niso bili popolnoma neupravičeni. Benedettijeva zvezda je zahajala. V široko zasnovano sleparijo z delnicami — šlo je za finansiranje radijevega rudnika v Albaniji — se ni bila ujela živa duša. Tepcev je bilo na svetu sicer dovolj, a ta zanka je bila vendarle prenerodno nastavljena.

V Benedettiju je vrelo. Še pred nekaj dnevi bi bil kratkoma udaril nasprotnika v obraz — če bi se bil takrat že upal naviti take strune. Danes ga pa togota ni smela zapeljati; potreboval je njegovih uslug.

»Kupčija je dandanes težka reč,« je spravljivo odvrnil. »Tudi najbolj neumni so dobili tenek posluh in si trikrat premislijo, preden vtaknejo svoj denar v novo podjetje.«

Ne da bi poprosil dovoljenja, je vzel Muccich iz prijateljevega zlatega toka cigareto in si jo počasi prižgal.

»Priznam, da je kupčija, kakršne sva časih delala, dandanes težko spraviti pod streho. Celo bedaki so se izmodrili, ali — je nadaljeval s povzdignjenim glasom, »vzlic vsemu ostane še vrsta ljudi, ki se ne bodo nikoli predrugačili. To so ženske. Odkar je živela njihova prababica Eva, so zmerom enake. Treba je le znati ravnavati z njimi.«

Ob tem prikitem očitku je Benedetti srdito poskočil in ga hotel ostro zavrniti, a tovariš ga je prehitel.

Cene malim oglašam

Zenitve in dopisovanja: vsaka beseda Din 2.— ter enkratna pri-slojba za šifro ali za dajanje naslova Din 5.— Oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda Din 1.— Po Din 1.— za besedo se zaračunajo nadalje vsi oglasi, ki spadajo pod rubrike »Kam pa kame,« »Auto-moto,« »Kapital,« »Vrednote,« »Informacije,« »Živali,« »Novosti,« »Stroji,« »Vrednote,« »Informacije,« »Živali,« »Obrti in« »Les,« ter pod rubrikama »Trgovski potniki in« »Zasluzke,« če se z oglašam nudi zasluzke, oziroma, če se išče potnika. Kdor si pa pod tema rubrikama išče zasluzke ali službe, plača se

Mali oglasi

Za odgovor 3 Din v znamkah

vsako besedo 50 par. Pri vseh oglaših, ki se zaračunajo po Din 1.— za besedo, se zaračuna enkratna pristojbina Din 5.— za šifro ali za dajanje naslova. Vsi ostali oglasi socialnega značaja se računajo po 50 par za vsako besedo. Enkratna pristojbina za šifro ali za dajanje naslova pri oglaših, ki se zaračunajo po 50 par za vsako besedo, znaša Din 3.—

Najmanjši znesek pri oglaših po 50 par za besedo, je Din 10.—, pri oglaših po 1 Din za besedo pa Din 15.—

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpslati v pisnu obnem z naročilom.

Potniki

Kdor išče mesto potnika, plača na vsako potovanje 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. — Kdor sprejema potnike, plača na vsako potovanje 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (3)

Potnik

Uveden po vseh banovinah, ki obkrožajo Evropo, gibanterije in trgovine v orožju, sprejme se eno za potnikom kot »vnučarkele,« Naevo po podružnici Jutra v Celju. 36126-5

Potniku

ki obkrožajo Evropo, ki izročijo dobre predmete, — Poudarje z navodno dodeljano delovno na področju »ile« na oglašni oddelku »Jutra«. 36126-5

Pouk

Beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. Djaki, ki iščejo instrukcije, plačajo vsako besedo 50 par; za šifro ali za dajanje naslova 3 Din. (4)

Profesorica

daje instrukcije iz matematike in vsega predmetov gimnazije. Največjeje pouk. Poudarje pod: »Profesorica« na oglašni odd. »Jutra«. 36126-4

Pouk v klavirju

prosvetljen, dajem po zmeri cen. Grem tudi na dom — Pteljnikov, Gropenka ulica 4. 35313-4

Klavirski pouk

daje grega po zmeri cen. Vse v trgovini v Fug. Nerjavi ulici št. 86. 35431-4

Gosli poučuje

bišil učitelj konservatorije. Studenčevka ul. 97 3577-4

Iščem učitelja

za pouk v Italijanskem. — Poudarje z navodno dodeljano delovno na oglašni oddelku »Jutra« pod »Italijanska«. 36145-4

Francoščina

Pouk (tudi pomožni učeno) srednjih in višjih šol daje učitelj francoščine, diplomirana v Parizu. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36130-4

G. Th. Roman:

Nove prigode gospoda Kozamurnika



78

Za sliko je bil jarek, in v ta jarek se je pogreznilo motorno kolo gospoda Kozamurnika. Samo majhen kosček ga je bilo še videti. — Vozača sta zletela čez jarek v travo. Klobuk gospoda Kozamurnika je padel svinjli, ki je rila tamkaj, na glavo; njegov tovariš je pa tako korenito čofnil v korito, da so brizgnile pomije na vse strani.

Službo dobi

Vaska beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (1)

Natakarico

vajeno šivanje in tudi drugega hitrega dela — ter zmožnost nekega, kar v celju sprejme restavracije. Mežek v Zirovnici, Gorenjsko 36131-4

Iščem gospodično

z oemletnem dekletu, ki poučuje v srbohrvaščini. — Zmožna igranja na klavir ima prednost. — Lederer, sprejme restavracije. Mežek v Zirovnici, Gorenjsko 36131-4

Naatakarico

sprejme tako, Naevo v oglašnem oddelku »Jutra«. 36131-4

Prodajalko

pošteno in samostojno sprejme. Poudarje na podružnici »Jutra« v Celju pod šifro »1000«. 36131-4

Vajenci ke

za krznersko obit takoj sprejme I. Wanek. Sv. Petra cesta 9. 36154-4

Knjige

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja po 50 par beseda; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (8)

Naprosam

dobroščeno osebo, ki bi mogla podariti revni deklici za 1. meštanski nazred potrebne knjige, na kar bi bila zelo hvaležna. — Naevo v oglašnem oddelku »Jutra«. 36150-8

Ljubljanski Zvon

ti nevezane letnike 1923, 1929 in 1930, prodaja za 150 Din. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36193-8

Die Frau als Hausärztin

knjigo od dr. med. Anna Fischer Dieckmann, peeni prodam. Naevo v oglašni oddelku »Jutra«. 36193-8

Prodajalka

z večletno prakso, želi prenesti mesto v galerijo ali elikno. Poželi tudi kavcijo. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Prva moče«. 36156-2

Kuharica

pridna in poštena, vajena hitrih del, želi prenesti mesto — najraje k orožnikom. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36163-2

Prodajalka

mekane etroke, želi prenesti mesto. — Pamažala bi tudi v gosposki hiši. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36164-2

Senčnike, luksuzne blazine in lutke

Vam izdelam na voljo. — Cenj. naslova preim na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Dobra izdelava«. 36129-2

Perfektina kuharica

stara 22 let, išče službo v hotelu, restavraciji ali pri dobri privatni obitelji. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36183-2

Kleparski pomočnik

trezen, dobro izvešan. — Želi delno mesto za tekaj. Gre 1 mesec brezplačno. J. Hrup, Podlipa. 36185-2

Prodaj

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja po 50 par beseda; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (6)

Zaboji

v velikosti 87 x 82 x 50 cm, 82 x 54 x 58 cm in 97 x 50 x 57 cm napadaj. Vprašati v Mariboru. Min. eka ulica 23. 36198-6

Auto, moto

Vaska beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (10)

Tovor. avtomobile

Steyr, 3½-tonske, s polnjenimi pnevmatikami. dobro ohranjene proda garaža Planinšek, Zagreb. Gropenka borka 4. 10190-10

Kolesa

za besedo. Oglasi socialnega značaja po 50 par beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din, oziroma (11)

2 rabljeni kolesi

triletni in škarje za pivočino do 6 mm. peeni prodaja Peter Škafar, Ljubljana, Borštnikov trg. 36193-11

Službe išče

Vaska beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (2)

Bivši trgovci

išče kakršnekoli zaposlitve potnika, skladiščnika ali stuge ali trg. delavca ali kaj silnega proti majhni mesečni odškodnini. Cenj. poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Stalno mesto v Ljubljani«. 36193-2

Službo hišnika

iščem. Star sem 36 let, vajen vrtnarstva in orokoliki tudi mizarstva. Grem tudi kot oskrbnik manjšega posestva. Sem samelj, govorim tudi nemško in hrvaško. Naevo in plače po dogovoru. Dopise na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Triden in pošten«. 36160-2

Prodajalka

z večletno prakso, želi prenesti mesto v galerijo ali elikno. Poželi tudi kavcijo. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Prva moče«. 36156-2

Kuharica

pridna in poštena, vajena hitrih del, želi prenesti mesto — najraje k orožnikom. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36163-2

Prodajalka

mekane etroke, želi prenesti mesto. — Pamažala bi tudi v gosposki hiši. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36164-2

Senčnike, luksuzne blazine in lutke

Vam izdelam na voljo. — Cenj. naslova preim na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Dobra izdelava«. 36129-2

Perfektina kuharica

stara 22 let, išče službo v hotelu, restavraciji ali pri dobri privatni obitelji. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36183-2

Kleparski pomočnik

trezen, dobro izvešan. — Želi delno mesto za tekaj. Gre 1 mesec brezplačno. J. Hrup, Podlipa. 36185-2

Brezposelna

išče kakršnekoli zaposlitve. Gre tudi kot opora v gosposki hiši, ali samostojna gospodinja. — Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »1000«. 36149-2

5000 Din kavcije

polovi mase in sofer z večletno prakso — najraje takda, da bi delal obnoje. — Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »1000«. 36186-2

Perfektina kuharica

stara 22 let, išče službo v hotelu, restavraciji ali pri dobri privatni obitelji. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36183-2

Službo šoferja

oekrbnika ali inekstenta išče mijaša moč z večletno prakso, z večjo kaviro, za vožnjo službovanje. Poudarje na podružnici Jutra v Mariboru pod »Marljiv abstinent«. 36192-2

Natakar

26 let star, vešč jugoslov. in nemškega jezika. Išče službo. Po potrebi poželi 10.000 Din kavcije. — Poudarje na podružnici Jutra v Mariboru pod šifro »Natakar«. 36197-2

Kupim

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja po 50 par beseda; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (7)

Ogrevalne cevi

(Biphenol) kupim. — Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Ploščice«. 36127-7

Gramofon. plošče

dobro ohranjene kupim. — Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Ploščice«. 36127-7

Posest

Vaska beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (20)

Nedograjeno stavbo

podam po ugodni pogoj. Poizve se v gostini. Pokopalska 35 — Moste. 36150-20

Polovico gradu

z arondiranim posestvom, v najlepši legi biva Spodnja Srednja prodaja za Din 180.000, radi precelitve v inozemstvo. Dopise prosim pod značko »Izvanredno ugodno na podruž. Jutra« v Mariboru. 36201-20

Enonadstropno hišo

krasno, z 9 sobami, 2 kuhinjama in vsemi pritlikalnimi ter jaredno velikim gospodarskim poslopjem — pripravno za industrijo katekole etroke, ker je vpejana elektrika in vode (poto) tik pri hiši, z velikim vrtom, ob glavni cesti, ceit ure od mestnega kodovra. prodam v Ptuju za 170.000 Din. Event. poudarje na podružnici Jutra v Mariboru pod šifro »Sedaj in nikdar«. 36200-20

Kapital

Vaska beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (16)

Hranilne knjižice

kupite, prodajte kompar. sklin poslojem, cca 1 ha zemljišča, 2 vrtovoma led., v zelo prometnem letovišnem kraju, 20 minut od žel. postaje prodam za 150.000 Din. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36126-19

Stanovanje

2 sob in kuhinjo oddam s 1. oktobrom v Streljski ulici 10. 36153-21

Stanovanje

2 sob in kuhinjo oddam s 1. oktobrom v Streljski ulici 10. 36153-21

Sobo in kuhinjo

s pritlikalnimi oddam s 1. oktobrom na Mirju, Riharjeva ulica št. 2 (za obrtno šolo). 36173-21

Dijastke sobe

Vaska beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (22)

Akademik Inštruira

deloma plača za hrano ali stanovanje. — Poudarje na podružnici »Jutra« v Trbovljah pod »Inštruira«. 36177-22

Sobo odda

Vaska beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (23)

Sostanovalca

mlajšega, sprejme boljše rodbina v zelo dobro po polno okrobo. Naevo po oglašni oddelku »Jutra«. 36192-23

2 sobici

primerni tudi za mirno obrt, oddam. Celovška 85 35333-23

Sončno sobo

veliko, v bližini učenja, veliko, šole oddam. Naevo v oglašnem oddelku Jutra 35737-23

Gospodično

sprejme samostojna gospa kot sostanovalko. Naevo: Frankopanska ulica 29/II. poleg gorenjskega kolo dvora. 35636-23